

«Қазақстан қор биржасы» АҚ
2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған
жылға арналған **шоғырландырылған**
қаржылық есеп берушілігі
және Тәуелсіз аудитордың есебі

МАЗМҰНЫ**ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ АУДИТОРЛЫҚ ЕСЕБІ**

Жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп	1
Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп	2
Капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп	3
Ақша қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп	4-5

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕП БЕРУШІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

1. Ұйым	6
2. Қаржылық есеп берушілікті дйындау негіздері	7
3. Есеп саясатының негізгі қағидалары	12
4. Қызмет көрсетулер бойынша кірістер мен комиссиялар	25
5. Пайыздық кірістер	25
6. Пайыздар есептелетін активтердің құнсыздануына арналған резерв және басқа операциялар	26
7. Шетел валютасымен жасалған операциялар бойынша таза (шығын) пайда	26
8. Басқа да кіріс	26
9. Операциялық шығындар	27
10. Корпоративтік та+696*быс салығы	27
11. Акцияға түскен пайда	29
12. Орталық контрагенттің қаржылық активтер/(міндеттемелер)	29
13. Ақша және оның эквиваленттері	30
14. Банктердегі қаражаттар	30
15. Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржылық активтер	30
16. Амортизацияланған құны бойынша ескерілетін қаржылық активтер және "кері репо" операциясы	31
17. Негізгі құралдар	32
18. Материалдық емес активтер	34
19. Басқа да активтер	35
20. Клирингілік қатысушылардың қаражаты	35
21. "Кері репо" операциясы	36
22. Басқа да міндеттемелер	36
23. Жарғылық капитал	36
24. Келісім-шарттық міндеттемелер және шартты міндеттемелер	37
25. Байланыс тараптармен жасалған операциялар	38
26. Қаржы құралдарының әділ құны	39
27. Тәуекелдерді басқару саясаты	40
28. Есептік күннен кейінгі оқиғалар	48
29. Шоғырландырылған қаржылық есеп берушіліктің бекітілген күні	48

Жетекшіліктің 2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылға арналған шоғырландырылған қаржылық есеп берушілікті дайындауға жауаптылығы және қаржылық есеп берушілікті бекітуі туралы мәлімдемесі

Ұсынылған аудиторлық тұжырымдамада қамтылған аудиторлардың міндеттерін сипаттаумен бірге қаралатын төмендегі өтініш «Қазақстан қор биржасы» АҚ (бұдан әрі – «Топ») шоғырландырылған қаржылық есеп берушілікке қатысты жетекшілік пен аудиторлардың жауапкершілігін шектеу мақсатында жасалды.

«Қазақстан қор биржасы» АҚ жетекшілігі 2019 жылғы 31 желтоқсанның соңындағы жағдай бойынша Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан әрі – ХҚЕС) сәйкес, 2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы қаржылық жағдайын, сондай-ақ, оның қызметінің қаржылық нәтижелерін, ақша қозғалысын және меншікті капиталының өзгеруін дұрыс бейнелейтін шоғырландырылған қаржылық есеп берушілікті дайындауға жауапты болады.

Шоғырландырылған қаржылық есеп берушілікті дайындау кезінде жетекшілік мыналарға жауапты болады:

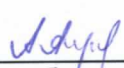
- есеп саясаты қағидаларын дұрыс таңдауды және қолдануды қамтамасыз ету;
- ақпаратты, соның ішінде есеп саясаты туралы мәліметтерді осындай ақпараттың орындылық, сенімділік, салыстырымдылық және түсініктілік нысанында ұсыну;
- ХҚЕС талаптарын орындау сол немесе өзге де мәмілелер, сондай-ақ, өзге де оқиғалар немесе жағдайлар қаржылық жағдайға немесе Топтың қаржылық қызметінің нәтижелеріне әсер ететіндей ақпаратты қолданушылардың түсінуі үшін жеткіліксіз болып шықса, қосымша ақпараттарды ашып көрсету;
- Топтың жақын болашақта өзінің қызметін жалғастыру қабілетін бағалау.

Жетекшілік, сондай-ақ, мыналарға жауапты болады:

- Топтың тиімді және сенімді ішкі бақылау жүйесін өзірлеу, енгізу және қамтамасыз ету;
- Топтың мәмілелерін ашып көрсетуге және түсіндіруге мүмкіндік беретін нысанда есепке алуды жүргізу, сондай-ақ,
- кез-келген күні Топтың қаржылық жағдайы туралы жеткілікті дәлдікпен ақпаратты ұсыну және қаржылық есеп берушіліктің ХҚЕС талаптарына сәйкестігін қамтамасыз ету;
- Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес бухгалтерлік есепті жүргізу;
- өз құзыреті шегінде Топтың активтерінің сақталуын қамтамасыз ету бойынша барлық ақылға қонымды ықтимал шараларды қолдану;
- алаяқтық және өзге де қиянат жасау фактілерін анықтау және болдырмау.

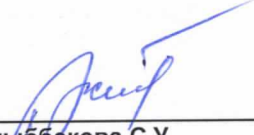
Жетекшілік 2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылға арналған шоғырландырылған қаржылық есеп берушілікті 2020 жылғы 17 сәуірде бекіткен.

Жетекшіліктің атынан

Алдамберген А.Ө.
Басқарма төрағасы

2020 жылғы 17 сәуір
Алматы, Қазақстан

Акymbекова С.У.
Бас бухгалтер

Тел.: +7 727 331 31 34
Факс: +7 727 331 31 35
info@bdokz.com
www.bdokz.com

ТОО "BDO Kazakhstan"
ул. Габдуллина, 6
Алматы, Казахстан
A15H4E3

Tel: +7 727 331 31 34
Fax: +7 727 331 31 35
info@bdokz.com
www.bdokz.com

BDO Kazakhstan LLP
6 Gabdullin Street
Almaty, Kazakhstan
A15H4E3

«Қазақстан қор биржасы» АҚ акционерлеріне және Директорлар кеңесіне ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРЛАР ЕСЕБІ

Аудит нәтижесі бойынша тұжырымдама

Пікір

Біз қоса беріліп отырған 2019 жылғы 31 желтоқсанның соңындағы жағдай бойынша шоғырландырылған қаржылық есеп берушіліктен, жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есептен, капиталындағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есептен, көрсетілген күні аяқталған жылдағы ақша құралдарының қозғалысы туралы шоғырландырылған есептен, сондай-ақ, есеп саясатының негізгі ережелеріне қысқаша сипаттамадан және өзге де түсіндірмелі ескертулерден тұратын «Қазақстан қор биржасы» АҚ және оның еншілес ұйымының (бұдан әрі - «Топ») қаржылық есеп берушілік аудитін жүргіздік.

Біздің пікірімізше, қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есеп берушілік 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың барлық маңызды аспектілеріндегі қаржылық жағдайын, сондай-ақ оның қызметінің қаржылық нәтижелерін және көрсетілген күні аяқталған жыл бойындағы ақша құралдарының қозғалысын Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (ХҚЕС) сәйкес дұрыс көрсетеді.

Пікір білдіру үшін негіздеме

Біз Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес аудит жүргіздік. Біздің осы стандарттарға сәйкес міндеттеріміз бұдан әрі тұжырымдамамыздың "Аудитордың қаржылық есеп берушілік аудитін жүргізуге жауапкершілігі" тарауында сипатталған. Біз бухгалтерлерге арналған этиканың халықаралық стандарты жөніндегі кеңестің Кәсіби бухгалтерлер этикасы кодексіне (БХСК кодексі) және Қазақстандағы қаржылық есеп берушілік аудитін аудитін жүргізуге қолданылатын этика талаптарына сәйкес біз Топқа тәуелді емеспіз және осы талаптарға және Кәсіби бухгалтерлер этикасы кодексіне сәйкес біз өзіміздің өзге де этикалық міндеттерімізді орындадық. Біз өзіміз алған аудиторлық дәлелдемелер біздің түсіндірмелі пікір білдіруіміз үшін негіздеме болуға жеткілікті және тиісті болып табылады деп ойлаймыз.

Басқа ақпарат

Жетекшілік басқа да ақпарат үшін жауапты болып табылады. Басқа да ақпаратқа жылдық есепте бар ақпарат кіреді, бірақ қаржылық есеп берушілік пен оған біздің аудиторлық есебіміз кірмейді. Жылдық есеп бізге, болжаммен, осы аудиторлық есеп берілген күннен кейін ұсынылады. Біздің шоғырландырылған қаржылық есеп берушілік туралы пікіріміз басқа ақпаратқа тарамайды және біз осы ақпаратқа қатысты қандай да бір нысандағы сенімділікті қамтамасыз ететін тұжырымдама ұсынбаймыз.

Біздің қаржылық есеп берушілікке аудит жүргізуімізбен байланысты біздің міндетіміз басқа ақпаратпен танысу және осымен қатар басқа ақпарат пен қаржылық есеп берушілік немесе аудит барысында біз алған біліміміздің арасында маңызды сәйкессіздік бар ма және басқа да ақпаратта өзге де мүмкін айтарлықтай бұрмалаушылықтар бар ма деген сұрақты қарастыру болып табылады.

Егер жылдық есеппен танысқан кезде біз ондағы басқа ақпараттың айтарлықтай бұрмаланғаны туралы тұжырымдамаға келсек, біз бұл туралы корпоративтік басқаруға жауап беретін тұлғаларды хабардар етуге міндеттіміз.

Жетекшіліктің, корпоративтік басқаруға, шоғырландырылған қаржылық есеп берушілікке жауап беретін тұлғалардың жауаптылығы

Жетекшілік ХҚЕС-ке сәйкес, шоғырландырылған қаржылық есеп берушілікті дайындау және дұрыс ұсынуға, сондай-ақ, жетекшілік жосықсыз іс-әрекеттер немесе қателер салдарынан маңызды бұрмалаулар болмайтын шоғырландырылған қаржылық есеп берушілікті дайындау үшін қажетті деп санайтын ішкі бақылау жүйесіне жауапты болады.

Шоғырландырылған қаржылық есеп берушілікті дайындау кезінде жетекшілік Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетін бағалауға, тиісті жағдайларда қызметтің үздіксіздігіне қатысты мәліметтерді ашып көрсетуге және Жетекшілік Топты таратуға, оның қызметін тоқтатуға ниетті болған немесе оның тарату немесе қызметті тоқтатудан басқа қандай да бір өзге дұрыс баламасы болмаған жағдайларды қоспағанда, қызметінің үздіксіздігі туралы жорамал негізінде есеп берушілікті құрастыруға жауапты болады.

Корпоративті басқаруға жауап беретін тұлғалар Топтың шоғырландырылған қаржылық есеп берушілігін даярлауды қадағалауға жауапты болады.

Шоғырландырылған қаржылық есеп берушілік аудитін жүргізуге аудитордың жауаптылығы

Біздің мақсатымыз жосықсыз іс-әрекеттер мен қателер салдарынан шоғырландырылған қаржылық есеп берушіліктің мазмұнында және біздің пікіріміз қамтылатын тексеру тұжырымдамасын шығаруда маңызды бұрмалаулар жоқ екеніне орынды сенімділікке қол жеткізу. Орынды сенімділік дегеніміз сенімділіктің жоғары деңгейін білдіреді, бірақ, Халықаралық тексеру стандарттарына сәйкес жүргізілген аудит маңызды бұрмалаулар болған жағдайда, әрқашан оларды анықтаудың кепілі болып табылмайды. Бұрмалаулар жосықсыз іс-әрекеттер мен қателер салдарынан болуы мүмкін және олар жеке-жеке немесе жиынтық түрінде осы қаржылық есеп берушілік негізінде қабылданатын қолданушылардың экономикалық шешімдеріне әсер етуі мүмкін екенін негізді түрде болжауға болса, маңызды болып саналады.

Халықаралық тексеру стандарттарына сәйкес жүргізілген аудит шеңберінде біз тұтас аудит бойында кәсіби пайымды қолданамыз және кәсіби скептицизмді сақтаймыз. Сонымен қатар, біз келесіні орындаймыз:

- жосықсыз іс-әрекеттер мен қателер салдарынан қаржылық есеп берушіліктің маңызды бұрмалану тәуекелін анықтаймыз және бағалаймыз; осы тәуекелдерге қарсы аудиторлық рәсімдерді әзірлейміз және жүргіземіз; біздің пікірімізді білдіруге негіздеме болып қызмет ету үшін жеткілікті және тиісті болып табылатын аудиторлық дәлелдемелерді аламыз.

Жосықсыз іс-әрекеттер нәтижесіндегі маңызды бұрмалауларды анықтамау тәуекелі қатенің нәтижесіндегі маңызды бұрмалауларды анықтамау тәуекелінен жоғары, өйткені, жосықсыз іс-әрекеттер келісім, жалғандық, қасақана қалдырып кету, ақпаратты бұрмалап ұсыну немесе ішкі бақылау жүйесін айналып өтетін іс-әрекеттерді қамтуы мүмкін;

- жағдайларға сәйкес келетін аудиторлық рәсімдерді әзірлеу мақсатында, бірақ, Топтың ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікір білдіру мақсатында емес, тексеру үшін мәні бар ішкі бақылау жүйесі ұғымын аламыз;
- қолданылатын есеп саясатының тиісті сипатын және бухгалтерлік бағалаудың негізділігін және жетекшілік дайындаған ақпараттың тиісті ашып көрсетілуін бағалаймыз;
- қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалды жетекшіліктің қолдануының заңдылығы туралы тұжырымдама жасаймыз, ал алынған аудиторлық дәлелдемелер негізінде Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетіне маңызды күмәндану пайда болуы мүмкін оқиғалар мен жағдайларға байланысты маңызды белгісіздік бар ма, сол туралы тұжырымдама жасаймыз. Егер біз маңызды белгісіздіктің бар екендігі туралы тұжырымдамаға келетін болсақ, біз өзіміздің аудиторлық тұжырымдамада қаржылық есеп берушіліктегі ақпаратты тиісті ашып көрсетуге назар аударуымыз керек немесе егер мұндай ақпаратты ашып көрсету тиісті емес болып табылса, пікірімізді өзгертуіміз тиіс. Біздің тұжырымдамаларымызда аудиторлық тұжырымдама жасалған күнге дейін алынған аудиторлық дәлелдемелерге негізделген. Алайда, алдағы оқиғалар мен жағдайлар Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетін жоғалтуына әкеп соғуы мүмкін;

- ақпаратты ашып көрсетуді қоса алғанда, тұтас қаржылық есеп берушілікті, оның құрылымы мен мазмұнын ұсынуға, сондай-ақ, қаржылық есеп берушілік өзінің негізінде жатқан операциялар мен оқиғаларды олардың дұрыс ұсынылуын қамтамасыз етерліктей ұсынады ма, соған бағалау жүргіземіз.

Біз корпоративтік басқаруға жауап беретін тұлғалармен, олардың назарына өзге ақпараттардан басқа, аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімдері туралы, сондай-ақ, аудиттің нәтижесі бойынша маңызды ескертулер туралы, соның ішінде, аудит процесінде өзіміз анықтайтын ішкі бақылау жүйесінің маңызды кемшіліктері туралы ақпаратты жеткізе отырып, өзара ақпараттық іс-әрекетті жүзеге асырамыз.

«BDO Kazakhstan» ЖШС
Қазақстан Республикасы

Қаржы министрлігі

Қаржылық бақылау комитетінің аудиторлық қызметпен айналысуға берген 2015 жылғы 19 ақпандағы №15003448 мемлекеттік лицензиясы

Директоры Т. А. Омаров

2020 жылғы «17» сәуір

Аудитор Ирина Литвинчик

2014 жылғы 22 желтоқсандағы № 0000223
аудитордың біліктілік куәлігі

ҚР аудиторларды аттестаттау жөніндегі біліктілік комиссиясы берген

А15Н4Е3, Қазақстан Республикасы, Алматы қаласы,

Ғабдуллин көшесі, 6-үй

ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылға арналған

(теңгемен көрсетілген, бір акцияға пайдадан басқа, мың қазақстандық теңгемен)

	Еске ртпе	Аяқталған жыл	
		2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
Қызмет көрсетулер бойынша кірістер және комиссиялар	4	2.474.903	2.360.794
Пайыздық кірістер	5	1.706.859	671.598
Пайыздар есептелетін активтердің құнсыздануынан және басқа операциялардан резервтің қалпына келтірілуі (қалыптасуы)	6	(6.111)	(4.444)
Шетел валютасымен жасалған операциялардан таза шығын/ (пайда)	7	58	10.135
Еншілес ұйымды таратудан алынған шығын		-	(19.213)
Басқа да кіріс	8	108.806	62.021
Операциялық кірістер		4.284.515	3.080.891
Пайыздық шығындар	5	(31.255)	
Операциялық шығыстар	9	(1.838.789)	(1.938.678)
Салық салынғанға дейінгі пайда		2.414.471	1.142.213
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	10	(221.782)	(176.901)
Таза пайда		2.192.689	965.312
Басқа да жиынтық кіріс			
Ағымдағы немесе келесі кезеңдерде пайда немесе шығын құрамында қайта жіктелуге жататын басқа да жиынтық кіріс			
Өділ құны бойынша қолда бар инвестицияларды қайта бағалаудан іске асырылмаған таза шығын		(44)	(44)
Ағымдағы немесе келесі кезеңдерде пайда немесе шығын құрамында қайта жіктелуге жататын басқа да жиынтық кіріс			
Негізгі қаражатты қайта бағалау:		-	-
Негізгі қаражатты қайта бағалау	17	-	-
Табыс салығының әсері	10	-	-
		(44)	(44)
Басқа жиынтық кіріс			
Жиынтық кіріс жиыны		2.192.645	965.268
Бір акцияға есептелген пайда			
Базалық және көбейтілген (теңге)	11	2.250,36	1.024,73

Жетекшіліктің атынан¹Алдамберген А.Ө.
Басқарма төрағасы2020 жылғы 17 сәуір
Алматы, ҚазақстанАқыбекова С.У.
Бас бухгалтер

¹ Осы жерде және әрі қарай Топтың шоғырландырылған қаржылық есеп берушілігі мен оның ескертпесінде Жетекшілік деп «Қазақстан қор биржасы» АҚ Басқармасы тұспалданады, Қазақстан Республикасының "Бухгалтерлік есеп туралы" заңының 6 бабының 4 тармағы 2 абзацын ескерумен.

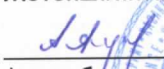
ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылға арналған

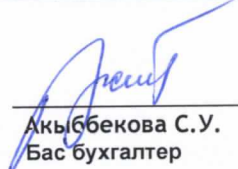
(мың қазақстандық теңгемен)

	Ескер тпе	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
Активтер			
Ақша және оның баламалары	13	20.261.920	26.720.462
Банктердегі қаражаттар	14	1.377.794	1.145.303
Басқа жиынтық кіріс арқылы өділ құны бойынша есепке алынатын қаржылық активтер	15	21.053	21.053
Амортизацияланған құны бойынша ескерілетін қаржылық активтер	16	18.770.472	18.593.240
Орталық контрагенттің қаржылық активтер	12	961.946	3.341.113
«кері РЕПО» операциясы	16	27.274.727	-
Берілген аванстар		4.372	4.939
Негізгі құралдар	17	1.397.689	1.333.716
Материалдық емес активтер	18	734.879	156.215
Сатуға арналған активтер		92.495	100.325
Ағымдағы корпоративтік табыс салығы бойынша алдын ала төлеу		20.468	-
Кейінге қалдырылған корпоративтік салық бойынша актив	10	1.000	710
Басқа активтер	19	122.268	166.717
Активтер жиыны		71.041.083	51.583.793
Міндеттемелер мен капитал			
Міндеттемелер			
Клирингілік қатысушылардың қаражаты	20	32.857.039	39.141.386
Орталық контрагенттің қаржылық міндеттемелері	12	961.946	3.341.113
«кері РЕПО» операциясы	21	25.321.727	-
Алынған аванстар		49.038	66.228
Ағымдағы корпоративтік табыс салығы бойынша міндеттемелер		1.081	20.785
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша міндеттемелер	10	74.087	24.360
Басқа міндеттемелер	22	376.036	77.956
Міндеттемелер жиыны		59.640.954	42.671.828
Капитал			
Жарғылық капитал	23	2.661.775	2.366.256
Сатып алынған меншікті үлестік құралдар		(62.076)	(62.076)
Басқа жиынтық табыс арқылы өділ құнмен есепке алынатын инвестицияларды қайта бағалау бойынша резерв		13	57
Негізгі құралдарды қайта бағалау резерві	17	179.490	179.893
Басқа қорлар		1.750.000	1.750.000
Бөлінбеген пайда		6.870.927	4.677.835
Капитал жиыны		11.400.129	8.911.965
Міндеттемелер және капитал жиыны		71.041.083	51.583.793

Жетекшіліктің атынан

Алдамбергген А.Ө.
Басқарма төрағасы

2020 жылғы 17 сәуір
Алматы, Қазақстан

Акымбекова С.У.
Бас бухгалтер

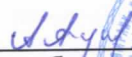
КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылға арналған

(мың қазақстандық теңгемен)

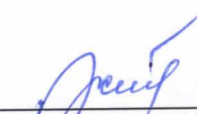
	Жарғылық капитал	Сатуға арналған қолда бар инвестицияларды қайта бағалау бойынша резерв	Негізгі құралдарды қайта бағалау резерві	Басқа қорлар	Бөлінбеген пайда	Капитал жиыны
2017 жылғы 31 желтоқсан	2.366.256	101	181.105	240.000	5.224.428	8.011.890
9 ХҚЕС-ті қолдануға байланысты күтілетін кредиттік шығындарға арналған резервтер	-	-	-	-	(3.117)	(3.117)
Меншікті акцияларды сатып алу	(62.076)	-	-	-	-	(62.076)
Басқа жиынтық шығын	-	(44)	-	-	-	(44)
Қайта бағалау қорын амортизациялау	-	-	(403)	-	403	-
Істен шыққан негізгі құралдардың қайта бағалауын ауыстыру	-	-	(809)	-	809	-
Сақтық қордың ұлғаюы	-	-	-	1.510.000	(1.510.000)	-
Бір жылдағы таза пайда	-	-	-	-	965.312	965.312
Жиынтық кіріс жиыны	(62.076)	(44)	(1.212)	1.510.000	(546.593)	900.075
2018 жылғы 31 желтоқсан	2.304.180	57	179.893	1.750.000	4.677.835	8.911.965
Басқа жиынтық шығын	-	(44)	-	-	-	(44)
Қайта бағалау қорын амортизациялау	-	-	(403)	-	403	-
Жай акциялар нысанында жарғылық капиталды ұлғайтудан түскен түсімдер	295.519	-	-	-	-	295.519
Бір жылдағы таза пайда	-	-	-	-	2.192.689	2.192.689
Жиынтық кіріс жиыны	295.519	(44)	(403)	-	2.193.092	2.488.164
2019 жылғы 31 желтоқсан	2.599.699	13	179.490	1.750.000	6.870.927	11.400.129

Жетекшіліктің атынан

Алдамберген А.Ө.
Басқарма төрағасы

2020 жылғы 17 сәуір
Алматы, Қазақстан

Ақыбекова С.У.
Бас бухгалтер

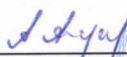
АҚША ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП**2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылға арналған***(мың қазақстандық теңгемен)*

		2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл	2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл
	Еск.		
Операциялық қызметтен түскен ақша ағындары			
Салық салынғанға дейінгі пайда		2.414.471	1.142.213
Ақшалай емес баптар бойынша түзетулер			
Басқа активтердің құнсыздану резерві	6	2.425	(976)
Негізгі құралдарды қайта бағалау бойынша резервті қалыптастыру			-
Негізгі құралдарды қайта бағалаудан келген шығындар	17		-
Басқа жиынтық кіріс арқылы есепке алынатын инвестициялардың әділ құнындағы таза өзгерісі		(44)	(44)
Негізгі құралдардың істен шығуынан келген шығындар		6.322	4.776
Қауымдастырылған компанияға инвестициялардың құнсыздануынан болған шығын		-	37.473
Қауымдастырылған Компанияны сатуға арналған активтер қайта сыныптауға байланысты пайда/шығын		-	6.256
НҚ және МЕА-ның басқа да құралдары		-	(3.474)
Есептелген пайыздық кіріс	5	(1.706.859)	(671.598)
Тозу және амортизация	17,18	124.519	132.515
Операциялық активтер мен міндеттемелер өзгергенге дейінгі операциялық қызметтен түскен ақша ағындары		840.834	647.141
Операциялық активтер мен міндеттемелердегі өзгерістер			
<i>Операциялық активтердің көбеюі/(азаяуы)</i>			
Клирингілік қатысушылардың қаражаты		6.784.348	1.859.408
Банктердегі қаражаттар		(230.925)	772.495
«кері РЕПО» операциясы		(27.274.727)	-
Берілген аванстар		567	1.203
Басқа активтер		39.637	(52.015)
<i>Операциялық міндеттемелердің көбеюі/ (азаяуы)</i>			
Клирингілік қатысушылардың қаражаты бойынша міндеттемелер		(13.063.663)	37.281.978
«кері РЕПО» операциясы		25.321.727	-
Берілген аванстар		(17.190)	14.397
Басқа активтер		298.080	18.380
Салық салынғанға дейінгі операциялық қызметтен (пайдалану) ақшаның түсуі		(7.301.312)	40.542.987
Алынған пайыздар		1.707.466	674.195
Төленген корпоративтік табыс салығы		(212.517)	(38.077)
Операциялық қызметтен (пайдалану) таза түсім		(5.806.363)	41.179.105

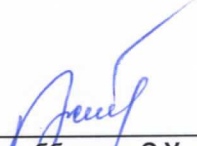
АҚША ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (ЖАЛҒАСЫ)

	2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл	2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл
Еск.		
Инвестициялық қызметтен түскен ақша ағындары		
Негізгі құралдарды сатып алу	(153.593)	(36.354)
Материалдық емес активтерді сатып алу	(596.772)	(12.436)
Материалдық емес активтердегі капиталға айналатын жалақы және басқа да шығындар	(20.315)	(16.776)
Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын инвестицияларды сатып алу	(177.018)	(14.433.760)
	<u>(947.698)</u>	<u>(14.499.326)</u>
Инвестициялық қызметте ақшаны таза қолдану		
Қаржылық қызметтен түскен ақша ағындары		
Жай акциялар нысанында жарғылық капиталды ұлғайтудан түскен түсімдер	295.519	-
Меншікті үлестік құралдарды сатып алу	-	(62.076)
Қаржылық қызмет ақшасынан (пайдалану) таза түсім	<u>295.519</u>	<u>(62.076)</u>
Ақша және оның баламаларындағы таза көбею / (азаяу)	(6.458.542)	26.617.703
Ақша және оның баламалары, жылдың басында	13 26.720.462	102.759
Ақша және оның баламалары, жылдың соңында	13 <u>20.261.920</u>	<u>26.720.462</u>

Жетекшіліктің атынан

Алдамберген А.Ө.
Басқарма төрағасы

Акыбекова С.У.
Бас бухгалтер

2020 жылғы 17 сәуір
Алматы, Қазақстан

1. ҰЙЫМ

«Қазақстан қор биржасы» акционерлік қоғамы (бұдан әрі – Компания, Биржа) Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес, 1993 жылғы 17 қарашада құрылған.

Қазіргі уақытта Компания Алматы қаласы Әділет департаменті Бостандық ауданының Әділет басқармасы берген 2004 жылғы 7 қаңтардағы № 1952-1910-01-АО заңды тұлғаны мемлекеттік қайта тіркеу туралы куәліктің негізінде әрекет етеді.

Компанияның бағалы қағаздар нарығындағы қызметі келесі лицензиялардың негізінде жүзеге асырылады:

- 1) Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің Қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын бақылау мен қадағалау комитеті (бұдан әрі – ҚБК) 2012 жылғы 19 шілдедегі № 4.2.3/1 құнды қағаздар нарығында қызметті жүзеге асыруға берген лицензия. Лицензия бағалы қағаздар нарығында келесі қызмет түрлерін жүзеге асыруға құқық береді:
  - бағалы қағаздармен және өзге де қаржы құралдарымен сауданы ұйымдастыру жөніндегі қызмет;
  - бағалы қағаздар нарығында қаржы құралдарымен мәмілелер бойынша клирингтік қызмет;
- 2) 2018 жылдың 5 қыркүйегі Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің ұлттық және шетелдік валютада банктік операцияларды жүргізуге рұқсат беретін № 4.3.8 лицензиясы. Лицензия келесідей банктік операцияларды жүргізуге құқық береді:
  - банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын банктер мен ұйымдардың корреспонденттік шоттарын ашу және жүргізу;
  - аудару операциялары: төлемдер және ақша аударымдары бойынша шоғырландырылған және заңды тұлғалардың тапсырмаларын орындау;
  - заңды тұлғалардың банктік шоттарын ашу және жүргізу.
  - қолма-қол шетел валютасымен айырбастау операцияларын ұйымдастыруды қоспағанда, шетел валютасымен айырбастау операцияларын ұйымдастыру.

Компанияның заңды мекенжайы: Қазақстан Республикасы, 050040, Алматы қаласы, Байзақов көшесі, 280, «Almaty Towers» көп функциялы кешенінің солтүстік мұнарасы, 8-ші қабат.

Биржаның қызметінің негізгі түрі Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес бағалы қағаздардың және өзге де қаржы құралдарының сауда-саттығын ұйымдастыру болып табылады.

Биржаның қызметінің ілеспелі түрі қаржы құралдарымен жасалған мәмілелер бойынша клирингтік қызмет және банктік операциялардың жеке түрлерін жүзеге асыру бойынша, Қазақстан Республикасының заңнамасымен тыйым салынбаған ақпараттық және өзге де қызметтерді көрсету бойынша қызмет болып табылады.

2019 жылғы 31 желтоқсанның және 2018 жылғы 31 желтоқсанның соңындағы жағдай бойынша әрқайсысына Компанияның орналастырылған акцияларының жалпы көлемінің 5%-дан астамын құрайтын көлемдегі жай акциялары тиесілі акционерлер келесідей көрсетілген:

	2019 жылғы 31 желтоқсан, %	2018 жылғы 31 желтоқсан, %
Акционерлер		
Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі ММ	49,11	50,10
"Коммекс-Өмір" Сақтандыру компаниясы" АҚ	8,54	-
"Қазақстан Халық жинақ банкі" АҚ	7,59	7,75
«CENTRICA» ЖШС	-	6,88
Басқалар (жеке-жеке 5%-дан кемін иеленетіндер)	34,76	35,27
Жиыны	100,00	100,00

«Бағалы қағаздар рыногы туралы» (бұдан әрі – «Заң») Қазақстан Республикасы Заңының 84-бап 2-тармағына сәйкес, сауданы ұйымдастырушы әрбір акционердің оның үлестес тұлғаларымен бірге үлесі уәкілетті орган, яғни, Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі акционер болып табылатын жағдайды қоспағанда, орналастырылған акциялардың жалпы санының жиырма пайызынан аса алмайды.

1. ҰЙЫМ (жалғасы)

2019 жылғы 31 желтоқсанда және 2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар ішінде Компанияның бақылаушы тарабы Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі (бұдан әрі – «ҚРҰБ») болып табылады.

Аталған қаржылық есеп берушілік мақсаты үшін шоғырландырылған келесі ұйымдар кіретін Топтың бас Компаниясы болып табылады:

2019 жылғы 31 желтоқсан күнінің соңындағы жағдай бойынша

<i>Атауы</i>	<i>Қызметті жүргізуші ел</i>	<i>Дауыс беретін акциялар пайызы, (%)</i>	<i>Жарғылық капиталға салым (мың теңге)</i>	<i>Қызмет түрі</i>
«eTrade.kz» ЖШС	Қазақстан	100	12.852	Ақпараттық қызмет көрсетулер
			12.852	

2018 жылғы 31 желтоқсан күнінің соңындағы жағдай бойынша

<i>Атауы</i>	<i>Қызметті жүргізуші ел</i>	<i>Дауыс беретін акциялар пайызы, (%)</i>	<i>Жарғылық капиталға салым (мың теңге)</i>	<i>Қызмет түрі</i>
«eTrade.kz» ЖШС	Қазақстан	100	12.852	Ақпараттық қызмет көрсетулер
			12.852	

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕП БЕРУШІЛІКТІ ДАЙЫНДАУДЫҢ НЕГІЗДЕРІ**Бухгалтерлік есеп негіздері**

Осы шоғырландырылған қаржылық есеп берушілігі Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары жөніндегі Кеңес («ХҚЕС жөніндегі Кеңес») бекіткен редакцияда Халықаралық қаржылық есеп берушілік стандарттарына (бұдан әрі – ХҚЕС) сәйкес дайындалған. Осы шоғырландырылған қаржылық есеп берушілік нақты шығындар бойынша есепке алу қағидасына сәйкес дайындалған, «Есеп саясатының негізгі ережелері» бөлімінде атап көрсетілгенді қоспағанда, мысалы, сатуға арналған қолда бар инвестициялар, ғимараттар, жерлер, көлік құралдары негізгі құралдары Топтарының әділ құны бойынша бағаланды.

Осы шоғырландырылған қаржылық есеп берушілік Топ қызмет ететін ұйым болып табылады және жақын болашақта өз қызметін жалғастырады деген болжамға сүйене отырып, дайындалған.

Осы шоғырландырылған қаржылық есеп берушілік акцияға түсетін пайдадан басқа, және егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен (бұдан әрі – теңге) ұсынылған.

Атқарымдық валюта

Топтың шоғырландырылған қаржылық есеп берушілігінің атқарымдық валютасы – Топқа қатысы бар оқиғалар мен жағдайлардың негізінде жатқан экономикалық мәнді бәрінен жақсы бейнелейтін валюта - теңге болып табылады.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕП БЕРУШІЛІКТІ ДАЙЫНДАУДЫҢ НЕГІЗДЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Жаңа және қайта қарастырылған ХҚЕС-ті қолдану

Шоғырландырылған қаржылық есеп берушілікті дайындаған кезде қабылданған есепке алу қағидаттары, 2019 жылғы 1 қаңтарда күшіне енген, қабылданған жаңа стандарттар мен түсіндірмелерді қоспағанда, 2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін Топтың шоғырландырылған қаржылық есеп берушілігін айқындау кезінде қолданылған қағидаттарға сәйкес келеді. Топ шығарылған, бірақ әлі күшіне енген қандай да бір басқа стандарттарды, түсіндірмелерді және түзетулерді мерзімінен бұрын қолданған жоқ.

Мұндай өзгерістердің сипаты мен әсері төменде қарастырылады.

16 ХҚЕС (IFRS) «Жалдау»

16 ХҚЕС (IFRS) 17 «Жалдау» ХҚЕС-ті (IAS) ауыстырады, 4 «Келісімде жалдау белгілерінің болуын айқындау» ХҚЕТК (IFRIC) түсіндірмесі, 15 «Операциялық жалдау – стимулдар» ПКР (SIC) түсіндірмесі және 27 «Заңгерлік жалдау нысаны бар операциялардың мәнін айқындау» ПКР (SIC) түсіндірмесі. Стандарт жалдау туралы ақпаратты мойындау, бағалау, ұсыну және ашып көрсету қағидаттарын белгілейді және жалға алушылардың есепке алу тәртібі сияқты баланста есепке алудың бірыңғай моделін пайдалана отырып барлық жалдау келісім-шарттарын көрсетуін талап етеді. Жалға алушы мынадай позицияларға қатысты бірыңғай есепке алу моделін пайдалану жөніндегі талаптарды қолданбау туралы шешім қабылдауға құқылы:

- қысқа мерзімді жалға алу
- базалық активтің төмен құны бар жалдау.

Топ қысқа мерзімді жалдау немесе базалық активтің төмен құны бар жалдау келісім-шарттары бойынша жалға алушы ретінде әрекет ететіндіктен, осындай жалдау бойынша жалдау төлемдері жалдау мерзімі ішінде желілік әдіспен шығыстар ретінде танылады. Сонымен қатар, 16 ХҚЕС (IFRS) қолданылуы Топ жалға алушы болып табылатын жалдау келісім-шарттарын есепке алуға ықпал етпеді. Демек, осы шоғырландырылған қаржылық есеп берушілікте ұсынылған салыстырмалы ақпарат қайта есептелмеді.

16 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес жалға беруші үшін есепке алу тәртібі қазіргі уақытта қолданылатын 17 ХҚЕС (IAS) талаптарымен салыстырғанда іс жүзінде өзгермейді. Жалға берушілер 17 ХҚЕС (IAS) сияқты дәл сондай жіктеу қағидаттарын пайдалана отырып жалдауды жіктеуді жалғастыратын болады, бұл ретте екі жалдау түрін бөліп қарастырады: операциялық және қаржылық. Сонымен қатар, 16 ХҚЕС (IFRS) қолданылуы Топ жалға алушы болып табылатын жалдау келісім-шарттарын есепке алуға ықпал етпеді.

23 ХҚЕТК-ке (IFRIC) түзетулер - «Пайда салығын есептеу ережелеріне қатысты белгісіздік»

Түсіндіру 12 "Пайдаға салынатын салықтар" ХҚЕС-ті (IAS) қолдануға әсер ететін салықтық түсіндірмелердің белгісіздігі болған кезде пайда салығын есепке алу тәртібін қарастырады. Түсіндіру 12 ХҚЕС-ті (IAS) қолдану аясына жатпайтын, сондай-ақ анықталмаған салық трактілеріне байланысты пайда мен айыппұлдар нормаларына қатысты ерекше талаптарды қамтымайтын салықтарға немесе алымдарға қолданылмайды. Атап айтқанда, түсіндіру келесі мәселелерді қарастырады:

- ▶ ұйым белгісіз салықтық түсіндірмелерді жеке қарайды ма;
- ▶ салық органдарының салық түсіндірмелерін тексеруге қатысты ұйым жасайтын жорамалдар;
- ▶ ұйым салық салынатын пайданы (салықтық шығынды), салық базасын, пайдаланылмаған салықтық шығындарды, пайдаланылмаған салық жеңілдіктерін және салық мөлшерлемелерін қалай анықтайды;
- ▶ ұйым фактілер мен жағдайлардың өзгеруін қалай қарастырады.

Ұйым әрбір белгісіз салық түсіндірмелерін жеке немесе бір немесе бірнеше басқа белгіленбеген салық түсіндірмелерімен бірге қарастыруды шешуі тиіс. Белгісіздікті шешу нәтижесін үлкен дәлдікпен болжауға мүмкіндік беретін тәсілді пайдалану қажет. Топ пайдаға салынатын салықты есептеу ережелеріне қатысты белгісіздікті анықтаған кезде маңызды пайдаманы қолданады. Топ өз қызметін күрделі халықаралық ортада жүзеге асыратындықтан, ол ұсынылған түсіндіруді қолдану оның шоғырландырылған қаржылық есеп берушілігіне ықпал ететінін талдады.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕП БЕРУШІЛІКТІ ДАЙЫНДАУДЫҢ НЕГІЗДЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Жаңа және қайта қарастырылған ХҚЕС-ті қолдану (жалғасы)

23 ХҚЕТК (IFRIC) түзетулері - «Пайда салығын есептеу ережелеріне қатысты белгісіздік» (жалғасы)

Топ салық заңнамасының талаптарын орындағанын ескере отырып, топ өзі қолданатын салық қолданатын түсіндірмелерін (оның ішінде оның еншілес ұйымдары қолданатын түсіндірмелер) салық органдары қабылдауы ықтимал болып табылады деген тұжырымдамаға келді. Берілген түсіндірме Топтың шоғырландырылған қаржылық есеп берушілігіне әсер етпеді.

9 ХҚЕС (IFRS) түзетулері – «Әлеуетті теріс өтеумен мерзімінен бұрын өтеу туралы шарттары»

9 ХҚЕС (IFRS) сәйкес борыштық құрал келісім-шартта көзделген ақша ағындары «Борыштың негізгі сомасы есебіне тек қана төлемдер және борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне пайыздар» («ақша ағындары» сынағы) болып табылатын және құрал осындай жіктеуге мүмкіндік беретін тиісті бизнес-моделінің шеңберінде ұсталынатын жағдайда амортизацияланған құны бойынша немесе өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағалануы мүмкін. 9 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулер қаржылық актив келісім-шарттың мерзімінен бұрын бұзылуына қандай оқиға немесе мән-жай әкелетініне қарамастан, сондай-ақ келісім-шартты мерзімінен бұрын бұзғаны үшін қандай тараптың дәлелді өтем төлейтініне немесе алатындығына қарамастан «ақша ағындары» сынағын қанағаттандырады деп түсіндіреді. Осы түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есеп берушілігіне әсер етпеді.

19 ХҚЕС (IAS) түзетулері – «Бағдарламаға өзгерістер енгізу, бағдарламаны қысқарту немесе бағдарлама бойынша міндеттемелерді өтеу»

19 ХҚЕС (IAS) түзетулері есепке алу тәртібін бағдарламаға өзгерістер енгізу, бағдарламаны қысқарту немесе бағдарлама бойынша міндеттемелерді өтеу есепті кезең ішінде болатын жағдайда қарастырады. Түзетулер бағдарламаға өзгерістер енгізу, бағдарламаны қысқарту немесе бағдарлама бойынша міндеттемелерді өтеу есепті кезең ішінде болса, ұйым белгіленген төлемдері бар бағдарламаның таза міндеттемесін (активін) қайта бағалау үшін пайдаланылған, бағдарлама бойынша ұсынылатын сыйақыны көрсететін актуарлық жорамалдардан шыға отырып, бағдарламаға өзгерістер енгізгеннен кейін, оны қысқартқаннан кейін немесе бағдарлама бойынша міндеттемелерді толық өтегеннен кейін кезеңнің қалған бөлігіне қолданылатын ағымдағы кезеңнің қызметтер құнын және осы оқиғадан кейінгі бағдарламаның активтерін анықтау керек.

Ұйым сондай-ақ, бағдарлама бойынша ұсынылатын сыйақыны көрсететін белгіленген төлемдері бар таза міндеттемені (активті) пайдалана отырып, бағдарламаға өзгерістер енгізгеннен кейін, оны қысқартқаннан кейін немесе бағдарлама бойынша міндеттемелерді толық өтегеннен кейін кезеңнің қалған бөлігіне қолданылатын пайыздардың таза шамасын және осы оқиғадан кейінгі бағдарламаның активтерін және белгіленген төлемдері бар бағдарламаның таза міндеттемесін (активін) қайта бағалау үшін пайдаланылған дисконттау мөлшерлемесін анықтау керек. Осы түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есеп берушілігіне әсер етпеді.

28 ХҚЕС (IAS) түзетулері – «Қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен кәсіпорындарға ұзақ мерзімді салымдар»

Түзетулер ұйым 9 ХҚЕС(IFRS) үлестік қатысу әдісі қолданылмайтын, бірақ қауымдастырылған ұйымға немесе бірлескен ұйымға (ұзақ мерзімді салымдар) таза инвестицияның бір бөлігін құрайтын қауымдастырылған ұйымға немесе бірлескен ұйымға ұзақ мерзімді салымдарға қолданатынын түсіндіреді. Бұл түсіндіру маңызды болып табылады, өйткені ол мұндай ұзақ мерзімді салымдарға 9 ХҚЕС (IFRS) күтілетін кредиттік залалдардың моделі қолданылатынын көздейді.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕП БЕРУШІЛІКТІ ДАЙЫНДАУДЫҢ НЕГІЗДЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Жаңа және қайта қарастырылған ХҚЕС-ті қолдану (жалғасы)

28 ХҚЕС (IAS) түзетулері – «Қауымдасқан ұйымдар мен бірлескен кәсіпорындарға ұзақ мерзімді салымдар» (жалғасы)

Түзетулерде 9 ХҚЕС (IFRS) қолдану кезінде ұйым қауымдастырылған ұйым немесе бірлескен ұйым тартқан шығынды не 28 ХҚЕС (IAS) «Қауымдастырылған ұйымдар мен бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар» қолдану нәтижесінде туындайтын қауымдастырылған ұйымға немесе бірлескен ұйымға таза инвестицияның түзетуі ретінде танылған таза инвестицияның құнсыздануынан болған шығынды назарға алуды қабылдамайтынын да түсіндіреді.

Осы түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есеп берушілігіне әсер етпеді, себебі топтың қауымдастырылған ұйымға немесе бірлескен ұйымға қарастырылатын ұзақ мерзімді салымдары жоқ.

Жыл сайынғы ХҚЕС жетілдіру, 2015-2017 жылдардағы кезең

3 ХҚЕС (IFRS) «Бизнестерді біріктіру»

Түзетулерде егер ұйым бірлескен операция болып табылатын бизнеске бақылау алса, онда ол әділ құн бойынша бірлескен операциялардың активтері мен міндеттемелерінде бұрын болған қатысу үлестерін қайта бағалауды қоса алғанда, кезең-кезеңмен жүзеге асырылатын бизнесті біріктіруге қатысты талаптарды қолдануы тиіс делінген. Бұл ретте сатып алушы бірлескен операцияларға бұрын болған барлық қатысу үлесін қайта бағалауы тиіс.

Осы түзетулер ұсынылған кезеңдерде мұндай операциялардың болмауына байланысты Топтың шоғырландырылған қаржылық есеп берушілігіне әсер етпеді.

11 ХҚЕС (IFRS) «Бірлескен кәсіпкерлік»

Бірлескен операциялардың қатысушысы болып табылатын, бірақ бірлескен бақылауы жоқ тарап осы термин 3 ХҚЕС (IFRS) айқындалғандай, қызметі бизнес болып табылатын бірлескен операцияларға бірлескен бақылау жүргізе алады. Түзетулерде мұндай жағдайларда осы бірлескен операцияға бұрын болған қатысу үлестері қайта бағаланбағаны түсіндіріледі.

Осы түзетулерді оның аясында бірлескен бақылау алатын операциялардың болмауына байланысты Топтың шоғырландырылған қаржылық есеп берушілігіне әсер етпеді.

12 ХҚЕС (IAS) «Пайдаға салынатын салықтар»

Түзетулер дивидендтерге қатысты салықтық салдар меншік иелері арасындағы бөлулерге қарағанда, бөлінген пайданы генерациялаған өткен операциялармен немесе оқиғалармен көп дәрежеде байланысты екенін түсіндіреді. Демек, ұйым пайда немесе шығын, өзге де жиынтық кіріс немесе меншікті капитал құрамында дивидендтерге қатысты салықтық салдарды ұйым бастапқыда осындай өткен операцияларды немесе оқиғаларды танығандығына байланысты тануы тиіс.

Осы түзетулерді бірінші рет қолданған кезде ұйым оларды ең ерте салыстырмалы кезеңнің басталу күніне немесе осы күннен кейін танылған дивидендтерге қатысты салық салдарына қолдануы тиіс.

Топтың қолданыстағы саясаты түзетулердің талаптарына сәйкес болғандықтан, оларды қолдану Топтың шоғырландырылған қаржылық есеп берушілігіне әсер етпеді.

23 ХҚЕС (IAS) «Қаржыландыру бойынша шығындар»

Түзетулер ұйымның осы активті тағайындау немесе сату бойынша пайдалануға дайындау үшін қажетті іс жүзінде барлық жұмыстар аяқталған кезде жалпы мақсаттарға қаржыландыру аясында сараланатын активті сатып алу үшін арнайы алынған қаржыландыруды ескеруі тиіс екенін түсіндіреді.

Ұйым осы түзетулерді алғаш рет қолданатын жылдық есепті кезеңнің басталу күніне немесе осы күннен кейін шеккен қаржыландыру жөніндегі шығындарға қатысты осы түзетулерді қолдануға тиіс.

Бұл түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есеп берушілігіне әсер етпеді.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕП БЕРУШІЛІКТІ ДАЙЫНДАУДЫҢ НЕГІЗДЕРІ (ЖАЛҒАСЫ)

Жаңа және қайта қарастырылған ХҚЕС-ті қолдану (жалғасы)

Әлі күшіне енбеген жаңа стандарттар, түсіндірулер және түзетулер

ҚЕХСК шығарған бірқатар стандарттар, стандарттарға түзетулер және түсіндірулер бар және топ ерте сатыда қабылдамауды шешкен болашақ есептік кезеңдерде күшіне енеді. Олардың ішінде неғұрлым маңыздысы 2020 жылғы 1 қаңтарда басталатын кезең үшін күшіне енетін мыналар:

- БЕХС 1 «Қаржылық есеп берушілікті ұсыну»;
- БЕХС 8 «Есеп саясаты, есептік бағалардағы өзгерістер және қателер» (түзету – маңыздылығын айқындау);
- ҚЕХС 3 Бизнесі біріктіру (Түзету – бизнесті айқындау);
- Қаржылық есеп берушілікке арналған қайта қаралған тұжырымдамалық негіз.

Топ қазіргі уақытта осы жаңа стандарттардың және бухгалтерлік есепке түзетулердің әсерін бағалайды.

Топ ҚЕХСК шығарған, бірақ әлі күшіне енбеген қандай да бір басқа стандарттар Топқа елеулі әсерін тигізеді деп күтпейді. Төменде жазған сәтте ҚЕХСК шығарған, бірақ болашақ кезеңдерде күшіне енетін басқа жаңа және өзгертілген стандарттардың тізімі келтірілген:

17 ХҚЕС (IFRS) «Сақтандыру келісім-шарттары» (2021 жылы 1 қаңтарда күшіне енеді). 2019 жылдың маусымында ҚЕХС бойынша Кеңес күшіне ену күні 2022 жылы 1 қаңтарға дейін ауыстырылғанын қоса алғанда, 17 ХҚЕС-ке түзетулердің алдын-ала жобасын жариялады. Есептілікті даярлау сәтінде түзетулер жобасы аяқталған жоқ

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ

Шоғырландыру негізі

Шоғырландырылған қаржылық есеп берушілік компанияның және компания бақылайтын ұйымдардың (және оның еншілес ұйымдарының) қаржылық есеп берушілігін қамтиды. Бақылау мынадай шарттар орындалған жағдайда ғана жүзеге асырылады:

- Топтың инвестициялау нысанына қатысты өкілеттіктерінің болуы (яғни, инвестициялар нысанының маңызды қызметін ағымдағы басқару мүмкіндігін қамтамасыз ететін қолдағы құқықтар);
- Топтың инвестициялау нысанына қатысудан түсетін ауыспалы кіріспен байланысты тәуекелдерге ұшырағыштығының немесе мұндай кірісті алуға құқықтарының болуы;
- Топтың инвестициялау нысанына қатысты өз өкілеттіктерінің көмегімен кіріске ықпал ету мүмкіндігінің болуы.

Егер фактілер мен мән-жайлар бақылаудың үш компонентінің бірінің немесе бірнешеуінің өзгергенін куәландырса, Топ инвестициялар объектісіне қатысты бақылаудың болуын қайта талдайды. Еншілес ұйымдардың қаржылық есеп берушілігі осы ұйымды сатып алған сәттен бастап (осы ұйымдарға топтың тиімді бақылауын жүзеге асыру басталатын күн) сату сәтіне дейін (осы ұйымдарға топтың тиімді бақылауын жүзеге асыру тоқтатылатын күн) Топтың қаржылық есеп берушілігіне шоғырландырылады. Еншілес ұйымдардың жалпы жиынтық кірісі Топ иелеріне жатады.

Топтың еншілес ұйымдардың қаржылық есеп берушілігі сол есептік саясатты қолдана отырып, Компанияның есеп берушілігі құрастырылған кезеңде құрастырылады. Шоғырландыру кезінде Топтың ішіндегі операциялардың нәтижесі ретінде туындаған қалдықтар, кірістер мен шығыстар шығарып тасталады.

Кірістер

Егер Топтың экономикалық пайданы алуы ықтимал деп бағаланса және егер түсім төлемнің жасалу уақытына қарамастан сенімді түрде бағалай алынса, кіріс мойындалады. Түсім келісім-шартта анықталған төлем ережелері ескеріліп және салықтар немесе баждар шегеріліп, алынған немесе алуға жататын сыйақылардың әділ бағасы бойынша бағаланады. Топ пайда алуды көздейтін өзі жасаған келісім-шарттарды өзі принципал ма әлде агент пе дегенді анықтау мақсатында белгілі бір өлшемдерге сәйкес талдайды. Топ ол барлық мұндай келісім-шарттар бойынша принципал ретінде болады деген тұжырымға келді. Қызмет сатып алушылармен жеке сәйкестендірілетін келісім-шарттар арқылы жүзеге асырылады. өтемақы сомасында тұтынушыларға уәде етілген қызметтердің көрсетуін көрсету үшін түсімді мойындайды.

Топ, түсім мойындалған кезде, келесі қадамдарды жасайды:

- 1) келісім-шартты тұтынушымен сәйкестендіру;
- 2) келісім-шарт шеңберінде орындалуға жататын міндеттемені сәйкестендіру;
- 3) мәміле бағасын айқындау;
- 4) мәміле бағасын келісім-шарт шеңберінде орындалуға жататын бөлек міндеттер арасында бөлу;
- 5) келісім-шарт шеңберінде орындалуға жататын міндеттің орындалу сәтіне (немесе шамасына қарай) түсімді мойындау.

15 ХҚЕС (IFRS) сәйкес Топ кезең ішінде Топ көрсететін қызметтерге байланысты түсімді таниды, өйткені клиенттер бір мезгілде Топ ұсынатын пайданы алады және тұтынады.

Қызмет көрсетулер және комиссиялар бойынша кірістерді тану

Қызмет көрсетулер және комиссиялар бойынша кірістер сәйкесінше қызмет көрсетулерді ұсыну шамасына қарай танылады. Мүшелікке кіру жарнасы бойынша және листингілік алымдар бойынша кірістер ұйымды Биржаның мүшелікке қабылдау және бағалы қағаздарды Топтың ресми тізіміне қосу туралы шешімнің негізінде танылады. Топтың қандай да бір ұйымнан ай сайынғы мүшелік жарналар ретінде алатын кірісі ай сайын тұрақты негізде негізде аталған ұйым Топтың мүшесі болып тұрған кезде танылады. Ай сайынғы листингілік алымдар бойынша кірістер өздері тиесілі он екі айлық мерзімнің ішінде танылады.

Пайыздық кірістерді тану

Пайыздық кірістер есептеу қағидаты бойынша көрсетіледі және тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі бойынша есептеледі.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ (жалғасы)

Кірістер (жалғасы)

Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі қаржылық активтің немесе қаржылық міндеттеменің (не қаржылық активтер немесе қаржылық міндеттемелер тобы) амортизацияланған құнын есептеуден, сондай-ақ пайыздық кірісті немесе пайыздық шығысты тиісті кезеңге жатқыздан тұрады.

Тиімді пайыздық мөлшерлеме – қаржылық активтің немесе қаржы міндеттемесінің таза ағымдағы құнына келтірілетін күтілетін болашақ төлемдер немесе ақша түсімдерінің көмегімен түсіндірілетін пайыздық мөлшерлеме. Сонымен қатар, қаржылық активтің немесе қаржы міндеттемесінің болуының болжалды мерзімі кезеңінде немесе, қолдануға жарамды болса, барынша қысқа мерзімге ақша ағындарын дисконттау жүзеге асырылады.

Пайыздық кірістер бағалы қағаздарға және тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі бойынша ақша қалдықтарына салынған инвестициялардан түскен пайыздық кірістерді, депозиттер бойынша есептелген сыйлықақыны қамтиды.

Егер қаржылық активтің немесе біртекті қаржылық активтердің тобы құнсызданудың нәтижесінде істен шығарылған (жартылай істен шығарылған) болса, пайыздық кіріс құнсызданудан болған шығындарды есептеу мақсатында болашақ ақша ағындарын дисконттау үшін қолданылған бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемені есепке ала отырып, белгіленеді.

Клиенттерден алынған аванстық төлемдер

15 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес Топ қысқа мерзімдік аванстық төлемдерге қатысты тәжірибелік сипаттағы оңайлатуды пайдаланды. Аталған оңайлатуға сәйкес, Топ келісім-шарт жасау сәтінде Топтың уәде берілген қызметтерді клиентке беру мен клиенттің осындай қызмет ақысын төлеуі арасындағы кезең бір жылдан аспайтынын Топ күткен болса, келісім-шарттардағы қаржыландырудың елеулі құрамдасының әсер етуін ескерумен орнын өтеудің уәде берілген сомасын түзетпейтін болады.

Сатып алушылармен келісім-шарт ұсыну

Егер келісім-шарттың тарабы келісім-шарт бойынша қандай да бір міндеттерді орындаса, келісім-шарт бойынша міндеттемелерді ұйымның орындауы мен сатып алушы төлемдері арасындағы қатынасқа қарай Топ қаржылық жағдайы туралы есепте не келісім-шарт бойынша актив ретінде, не келісім-шарт бойынша міндеттеме ретінде шартты ұсынады. Топ дебиторлық берешек ретінде орнын толтыруға келісім-шартсыз құқықты жеке ұсынады.

Келісім-шарт бойынша актив Топтың ұйымның сатып алушыға берген тауарлары мен қызметтерінің орнына өтемақы алуына құқығы болып табылады. Топ 9 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес құнсыздану мәніне келісім-шарт бойынша активті бағалайды.

Дебиторлық берешек – шартсыз болып табылатын өтемақыға деген ұйымның құқығы. Егер осындай өтемақы төленуі тиіс болған сәттің орын алуы уақыт өтуімен ғана шартталса, өтемақыға құқық сөзсіз болып табылады. Егер мұндай сома болашақта қайтарылуы тиіс болса да, төлем алуға бұрыннан құқық бар болса, Топ дебиторлық берешекті мойындайды. Топ дебиторлық берешекті 9 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес ескереді. Егер сатып алушы өтемақыны төлесе, не Топта өтемақы сомасына құқық бар, ол Топ сатып алушыға қызметті бергенге дейін шартсыз болып табылады (яғни дебиторлық берешек), Топ төлемді жасаған сәтте не төлем төленуге тиіс болған сәтте шартты келісім-шарт бойынша міндеттеме ретінде беруі тиіс (қайсысы бұрын болғанына қарай). Келісім-шарт бойынша міндеттеме – бұл Топтың сатып алушыдан ұйым өтемақы алған (не ол үшін төленуге жататын өтемақы) қызметтерді сатып алушыға беру міндеттемесі.

Ақпаратты ұсынуға және ашуға қойылатын талап

Топ түсім мен ақшалай ағындардың туындау сипатына, шамасына, мерзіміне және белгісіздігіне экономикалық факторлардың қандай түрде әсер ететінін көрсететін санаттар бойынша сатып алушымен келісім-шарттар бойынша танылған түсім бойынша ақпаратты тәптіштеді. Тәптіштелген түсім туралы ақпаратты ашу 8 ескертпеде қаралады.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ (жалғасы)

Қаржылық активтерді жіктеу және бағалау

9 ХҚЕС (IFRS) сәйкес топ бастапқыда қаржылық активтерді пайда немесе шығын арқылы әділ құн бойынша емес бағаланатын қаржылық активтер жағдайында мәміле бойынша шығындар сомасына ұлғайтылған әділ құн бойынша бағалайды.

Келісім-шартта көзделген ақша ағындарын алуға бағытталған, тек негізгі соманы және ол бойынша пайыздарды қамтитын бизнес-модель шеңберінде ұсталатын борыштық құралдар, әдетте, амортизацияланған құн бойынша бағаланады. Мақсаты келісім-шартта көзделген ақша ағындарын алумен де, қаржылық активті сатумен де қол жеткізілетін, сондай-ақ борыштың негізгі сомасын және борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне пайыздарды өтеу болып табылатын ақша ағындарын алуды негіздейтін келісім-шарттық талаптары бар бизнес-модель шеңберінде ұсталатын борыштық құралдар әдетте ЖСҚ арқылы әділ құны бойынша көрсетіледі. Барлық өзге борыштық және үлестік құралдар әділ құн бойынша бағаланады.

Қарыз құралдары бойынша келісім-шартта көзделген ақша ағындары борыш пен пайыздардың негізгі сомасының есебіне тек қана төлемдер болып табылатындығына талдау осы активтерді бастапқы тану сәтінде болған факторлар мен мән-жайлар негізінде жүзеге асырылды.

Қаржылық міндеттемелерді жіктеу және бағалау

Қаржылық міндеттемелер мәмілені ресімдеу бойынша шығындарды шегере отырып, әділ құны бойынша есепке алынады. Бұдан әрі өзге қаржылық міндеттемелер амортизацияланған құн бойынша бағаланады. Пайыздық шығын тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып есептеледі.

Топ қаржылық міндеттемелерді тануды олар өтелген, жойылған немесе олар бойынша талап ету мерзімі аяқталған жағдайда ғана тоқтатады. Қолданыстағы қаржылық міндеттеме ерекшеленетін маңызды шарттарда сол кредитордың алдындағы басқа міндеттемемен ауыстырылса немесе қолданыстағы міндеттеменің шарттары айтарлықтай өзгерсе, онда мұндай айырбастау немесе өзгерту бастапқы міндеттемені есептен шығару және жаңа міндеттемені тану ретінде ескеріледі. Танылуы тоқтатылатын қаржылық міндеттеменің баланстық құны мен төленген немесе төленуге тиісті сыйақы арасындағы айырма пайда немесе шығында танылады.

Құнсыздану

Топ болжалды күтілетін кредиттік шығындар моделін пайдаланады (бұдан әрі - ККШ). ККШ Топқа келісім-шартқа сәйкес тиесілі болатын ақша ағындары мен Топ алынуын күтіп отырған барлық ақша ағындары арасындағы айырма ретінде есептеледі. Алынбай қалу кейіннен бұл актив бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемеге шамамен тең болатын мөлшерлеме бойынша дисконтталады.

Дебиторлық берешекке қатысты Топ стандартта көзделген жеңілдетілген тәсілді қолданды және бүкіл мерзім үшін күтілетін кредит шығындарын есептеді. Топ қарыз алушылар мен жалпы экономикалық талаптарға тән болатын факторларды ескере отырып түзетілген кредит шығындарының пайда болуының өткен тәжірибесіне сүйене отырып бағалау резервтерінің матрицасын пайдаланды.

Өзге де борыштық қаржылық активтер болған жағдайда ККШ он екі ай бұрын есептеледі. Дегенмен қаржы құралы бойынша кредиттік тәуекел бастапқы танылған сәттен бастап едәуір ұлғайған жағдайда шығындардың бағалау резерві бүкіл мерзім үшін күтілетін кредит шығындарына тең болатын сомада бағаланады.

Топ басшылығы ҚР Ұлттық Банкіндегі орналастырылған депозиттерге және қысқа мерзімді мемлекеттік бағалы қағаздарға қатысты кредиттік тәуекелді олардың тұрақты сыртқы кредиттік рейтингтерін ескере отырып, төмен ретінде бағалады, осы активтерге қатысты күтілетін кредиттік шығындарды мойындамады.

Ақша және оның баламалары

Ақша мен оның баламаларына кассадағы ақша, ҚРҰБ қаражаты, Қазақстан Республикасының және одан тыс жерлердегі банктердегі үш айға дейінгі бастапқы өтеу мерзімі бар ағымдағы және корреспонденттік шоттардағы бос ақша қалдықтарын, брокерлік шоттардағы қалдықтар, сондай-ақ клирингтік шоттардағы қалдықтарды қамтиды.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ (жалғасы)

Клирингілік қатысушылардың қаражаты

Клирингілік қатысушылар қаражатының көп бөлігін Валюталық нарық мүшелерінің келесі сауда-саттық күні операцияларды жүзеге асыру мақсатында есеп беру күніне Биржаның корреспонденттік шоттарында орналастырылған ақшалары құрайды. «Қаржы құралдарымен мәмілелер бойынша клиринг қызметін жүзеге асыру ережесі» тобының ішкі құжатына (бұдан әрі – Ереже) сәйкес әрбір клиринг қатысушысы топтың корреспонденттік шотындағы қамтамасыз етудің және кепілдік жарнаның белгілі бір деңгейін қолдауы тиіс. Сондай-ақ, клирингілік қатысушылардың кейбірі келесі сауда-саттықты жүзеге асыру мақсатында топтың корреспонденттік шотында сауда күнінің соңында ақша сомасын қалдырады. Топ оларды клирингілік қатысушылар алдындағы міндеттемелерімен таниды.

Банктердегі қаражаттар

Топ өз қызметінің процесінде 3 (үш) айдан астам мерзімге банктерден ағымдағы шоттар мен салымдарды ашады. Банктердегі белгілі бір өтеу мерзімі бар қаражаттар тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып, амортизацияланған құны бойынша есепке алынады. Банктердегі қаражаттар құнсыздану сақтық қорларын шегергенде, егер мұндай бар болса, есепке алынады.

Орталық контрагенттің активтері мен міндеттемелері

Биржа валюталық нарықта және деривативтер нарығында орталық контрагент (бұдан әрі - ОК) ретінде әрекет етеді, әрбір қатысушы үшін биржалық сауда-саттықта жасалған барлық мәмілелер бойынша тарап бола отырып және олардың нетто-негізде орындалуына кепілдік береді. Осындай мәмілелер бойынша активтер мен міндеттемелер бекітілген ішкі құжаттарға сәйкес биржа белгілеген күн сайынғы есеп айырысу бағалары негізінде есептелген таза әділ құн бойынша қаржылық жағдай туралы есепте көрсетіледі. Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы міндеттемелері валюталық нарықтағы мәмілелер бойынша есепті кезеңнің соңында аяқталмаған орталық контрагенттің міндеттемелерін қамтиды. Бұл қаржылық міндеттемелер пайда немесе шығын құрамында қайта бағалауды көрсете отырып, әділ құн бойынша көрсетіледі.

Орталық контрагентті қамтамасыз ету

Биржа валюталық нарықта және деривативтер нарығында қатысушылар алдындағы нетто-міндеттемелердің орындалуына жеке және ұжымдық қамтамасыз ету жүйесін пайдалана отырып кепілдік береді. Қатысушының жеке қамтамасыз етілуі оның қаржылық жағдайы негізінде анықталатын санатта берілген клирингілік қатысушыға байланысты толық немесе ішінара болуы мүмкін.

ОК ішінара қамтамасыз ету мөлшеріне қойылатын талаптары Биржаның ішкі әдістемелерінің негізінде есептеледі және ОК алдындағы барлық қаржы құралдарындағы клирингілік қатысушының нетто-міндеттемелерінің нарықтық тәуекелінің мөлшерін жабуы тиіс. Валюталық нарықта және деривативтер нарығында ішінара қамтамасыз ету үшін қабылданатын қаржы құралдары қатысушылар Биржаның корреспонденттік шоттарына аударатын теңге және АҚШ доллары болып табылады.

Клирингілік сақтық және кепілдік қорлары ішінара қамтамасыз етумен клирингілік қатысушылар алдындағы мәмілелердің орындалуын ұжымдық қамтамасыз ету болып табылады. Сақтық қорлар әрбір биржалық нарық үшін Биржаның меншікті қаражаты есебінен қалыптастырылады. Кепілдік қорлар клирингілік қатысушылардың кепілдік жарналары негізінде қалыптастырылады.

Негізгі құралдар

Негізгі құралдар бастапқыда негізгі құралдарды сатып алуға тікелей байланысты негізгі шығындар мен орны толтырылмайтын салықтарды қамтитын сатып алынған құны (бастапқы құны) бойынша танылады.

Негізгі құралдар бастапқы танылғаннан кейін келесідей есепке алынады:

- 1) қайта бағаланған құнмен есепке алу үлгісі бойынша – ғимараттар мен құрылыстар, тұрғын үйлер, жер телімдері және автокөлік құралдары;
- 2) нақты шығындармен есепке алу үлгісі бойынша – негізгі құралдардың барлық басқа топтары.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ (жалғасы)**Негізгі құралдар (жалғасы)**

Қайта бағаланған құн бойынша есепке алу үлгісін қолдану кезінде негізгі құралдар жинақталған амортизация және құнсызданудан болған шығындарды шегергенде қайта бағаланған күні әділ құн бойынша есепке алынады.

Топ аталған бірліктің тиімді қызметінің мерзімін ұзартатын немесе оны қолданудан түсетін болашақ экономикалық пайданы арттыратын жетілдіруге және негізгі құралдар бірліктерін жөндеуге жұмсалған шығындарды капиталға айналдырады. Осы капиталға айналуының өлшеміне сәйкес келмейтін негізгі құралдарды жөндеуге және техникалық қызмет көрсетуге жұмсалатын шығындар Топтың жиынтық кіріс туралы есебінде олар жұмсалған кезеңде бейнеленеді.

Негізгі құралдардың амортизациясы құнды бірқалыпты істен шығару әдісін қолдана отырып, операциялық шығындар ретінде тиімді қызметті бағалау мерзімі ішінде жиынтық кіріс туралы Топтың шоғырландырылған есебіне енгізіледі. Егер негізгі құралдардың қандай да бір бірлігінің компоненттерінің тиімді қызметінің мерзімі әр түрлі болса, негізгі құралдардың шоғырландырылған бірліктері ретінде қарастырылады. Төменде топтың негізгі құралдарының пайдалы қызметінің бағалау мерзімдері келтірілген.

	<i>мерзімдер, жылдармен 2019 жылы қолданылатын</i>
Гимараттар	40
Машиналар мен жабдықтар	3-15
Көлік құралдары	6,7
Басқалар	6-10

Жер және аяқталмаған құрылыс амортизацияланбайды.

Негізгі құралдардың баланстық құны, тиімді қызметінің мерзімі және амортизациялау әдісі әр есептік күні қайта қарастырылады.

Материалдық емес активтер

Материалдық емес активтер бағдарламалық қамту және лицензияларды қамтиды.

Жеке сатып алынған материалдық емес активтер бастапқыда нақты құны бойынша бағаланады. Бизнесті біріктірудің нәтижесінде сатып алынған бейматериалды активтер құны сатып алынған күнгі әділ құн болып табылады. Бастапқы танылғаннан кейін материалдық емес активтер нақты шығындар бойынша есепке алу үлгісі бойынша есепке алынады. Нақты шығындар бойынша есепке алу үлгісін қолдану кезінде материалдық емес активтер жинақталған амортизация және жинақталған құнсызданудан болған шығындарды шегергенде өзіндік құны бойынша есепке алынады.

Егер Топ материалдық емес активті құратын болса, онда материалдық емес активті әзірлеуге жұмсалатын шығыстар материалдық емес активтің өзіндік құнына қосылады және келісім-шарт талаптарына сәйкес, мақсаты бойынша қолдану үшін материалдық емес актив толық дайын болғанға дейін аяқталмаған құрылыс түрінде есепке алынады.

Іштей құрылған материалдық емес активтің өзіндік құны материалдық емес актив танудың өлшемдеріне алғашқы рет жауап беретін шама болатын күні келтірілген келесі шығындардың сомасын білдіреді және тікелей бөлінуі және ақылға қонымды және кейінгі негізде әзірлеуге, жасауға, өндіруге және активті мақсаты бойынша қолдануға даярлауға жатқызылуы мүмкін барлық шығындарды қамтиды:

- 1) материалдық емес активті құру кезінде қолданылған немесе тұтынылған материалдар мен қызмет көрсетулерге жұмсалған шығындарды;
- 2) активті құрумен тікелей айналысатын қызметкерлерге байланысты еңбек ақы және басқа шығындарды (Топ, егер мұндай жұмыстар жоғарыда көрсетілген барлық талаптарға сай болса, атқарылған жұмыс туралы есептер негізінде бағдарламалық өнімдерді өңдеумен тікелей айналысатын қызметкерлердің сыйақысын капиталға айналдыру жолымен жүзеге асырады);
- 3) құрылатын активке тікелей қатысты активті құру үшін қолданылған заңды құқықты, патенттерді және лицензияларды тіркеуге жұмсалған баж сияқты кез-келген шығындарды қамтиды.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ (жалғасы)**Материалдық емес активтер (жалғасы)**

Материалдық емес активтердің шектеулі және белгісіз тиімді пайдалану мерзімі болуы мүмкін. Белгісіз тиімді пайдалану мерзімі бар бейматериалды активтер амортизацияланады, бірақ, жыл сайын құнсыздануы тексеріледі.

Төменде материалдық емес активтердің тиімді пайдалану мерзімдерін бағалау мерзімдері берілген:

	<i>мерзімдер, жылдармен 2019 жылы қолданылатын</i>
Іштей әзірленетін бағдарламалық қамту	3-9
Басқа да бағдарламалық қамтулар және лицензиялар	5
Басқа да МЕА	5

Резервтер

Резервтер Топтың бұрынғы оқиғалардың нәтижесінде пайда болған міндеттемелері (заңды немесе жобаланатын) бар болғанда және Топ аталған міндеттемелерді өтеуі тиіс болуының жоғары ықтималдығы бар болғанда және мұндай міндеттемелердің көлемі жеткілікті дәрежеде нақты бағалануы мүмкін болғанда, есепке алуда бейнеленеді.

Есепке алуда бейнеленетін алдағы шығындардың резерв көлемі аталған міндеттемелер үшін тән тәуекелдер мен белгісіздіктерді назарға ала отырып, танылған сома есепті күнге ағымдағы міндеттемелерді өтеу үшін қажетті шығындарды ең дұрыс бағалауды білдіреді. Егер резервтің көлемі міндеттемелерді өтеу бойынша болжанатын ақша ағындарының негізінде есептелетін болса және уақыттағы ақша құнының өзгеруінің әсері маңызды болып табылса, онда резерв осындай ақша ағындарының дисконтталған құны ретінде белгіленеді.

Егер міндеттемелерді өтеу үшін қажетті төлемдер үшінші тараптан жартылай немесе толық орны толтырылатын болса, сәйкесінше дебиторлық берешек орнын толтыру алынатындығына толық сенімділік және осы дебиторлық берешек сомасын сенімді бағалау үшін мүмкіндік болған жағдайда, актив ретінде бейнеленеді.

Сатуға арналған айналымнан тыс активтер және тоқтатылған қызмет

Топ, егер олардың баланстық құны жалғасып келе жатқан пайдалану нәтижесінде емес, негізінен оларды сату арқылы өтелуге жататын болса, айналымнан тыс активтерді және шығатын топтарды сатуға арналған ретінде жіктейді. Сатуға арналған ретінде жіктелген айналымнан тыс активтер мен шығып қалған топтар сатуға арналған шығындар шегерілген баланстық құны мен әділ құны бойынша екі мәннің ең азы бойынша бағаланады. Сатуға арналған шығындар активтің (немесе шығатын топтың) шығуына тікелей қатысты қосымша шығындар болып табылады және қаржыландыру бойынша шығындар мен пайдаға салынатын салық бойынша шығыстарды қамтымайды.

Сатуға арналған ретінде объектіні жіктеу критерийі, егер сату ықтималдығы жоғары болса, ал актив немесе шығатын топ өзінің ағымдағы жағдайында дереу сатылуы мүмкін болған жағдайда ғана сақталған болып саналады. Сатуды жүзеге асыру үшін қажетті іс-әрекеттер сату жөніндегі іс-әрекеттердегі елеулі өзгерістердің, сондай-ақ сатудың күшін жоюдың аз ықтималдығын көрсетуге тиіс. Басшылық активті сату жөніндегі жоспарды іске асыру бойынша міндетті қабылдауға тиіс және сату жіктеу күнінен бастап бір жыл ішінде аяқталады деп күтілуі тиіс.

Негізгі құралдар мен материалдық емес активтер сатуға арналған ретінде жіктеуден кейін амортизацияға жатпайды.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ (жалғасы)**Шетелдік валюталар**

Топтың әр жеке компаниясының қаржылық есеп берушілігін және Топтың шоғырландырылған есеп берушілігін дайындау кезінде атқарымдық валютадан (бұдан әрі – «шетелдік валюталар») ерекшеленетін Топ валютамен жүзеге асыратын операциялар операция болған күні айырбас бағамы бойынша есепке алынады. Шетел валюталарымен көрсетілген ақша баптары әр есептік кезеңнің соңында сәйкесінше валюталық бағам² бойынша қайта есептеледі. Әділ құнымен есепке алынатын шетел валюталарымен көрсетілген ақша емес баптар әділ құн белгіленген күні әрекет еткен айырбас бағамдары бойынша қайта есептелуі тиіс. Шетел валюталарымен көрсетілген тарихи құны бойынша бейнеленген ақша баптары қайта есептелмейді.

Төменде Топ шоғырландырылған қаржылық есеп берушілікті құрастыру кезінде қолданған жыл соңындағы айырбас бағамдары берілген:

	<i>2019 жылғы 31 желтоқсан</i>	<i>2018 жылғы 31 желтоқсан</i>
KZT/1 USD	381,18	384,20
KZT/1 EUR	426,85	439,37
KZT/1 RUR	6,17	5,52
KZT/1 GBP	499,99	488,13

Жарғылық капитал

Жарғылық капитал бастапқы құны бойынша есепке алынады.

Жай акциялар бойынша дивидендтер өздері жарияланған кезеңде меншікті қаражаттарының азаюы ретінде бейнеленеді. Есептік күннен кейін жарияланған дивидендтер 10 (IAS) «Есептік күннен кейінгі оқиғалар» ХҚЕС-ке сәйкес, есептік күннен кейінгі оқиға ретінде қарастырылады және олар туралы ақпарат тиісті түрде ашып көрсетіледі.

Капиталдың құрамындағы резервтер мен қорлар

Топтың қаржылық жағдай туралы есебінде бейнеленген капиталдың құрамындағы резервтер мен қорлар келесіні қамтиды:

- сатуға арналған қолда барлар санатына жатқызылған инвестициялардың әділ құнының өзгеруі жататын сатуға арналған қолда бар инвестицияларды қайта бағалау резерві;
- негізгі құралдарды қайта бағалау резерві;
- туынды аспаптар нарығына қатысушылардың ықтимал дефолтын жабу үшін қалыптасатын басқа да қорлар.

2018 жылы сақтық қор 1.750.000 мың теңгеге дейін ұлғайтылды.

	<i>2019 жылғы 31 желтоқсан</i>	<i>2017 жылғы 31 желтоқсан</i>
Валюталық фьючерстік келісім-шарттармен сауда жасауға арналған қоры	70.000	70.000
Индекстік фьючерстік келісім-шарттармен сауда жасауға арналған қоры	100.000	100.000
«Қор» биржалық нарық секторы бойынша клирингілік сақтық қоры	80.000	80.000
Валюталық нарықтың клирингілік сақтық қоры	1.500.000	1.500.000

Сақтық қор капитал қозғалысы туралы шоғырландырылған есепте басқа да қорлардың құрамына кіреді.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ (жалғасы)

Салық салу

Корпоративтік табыс салығы бойынша шығындар ағымдағы және кейінге қалдырылған салықтардан тұрады және кейінге қалдырылған салық тура басқа да жиынтық кіріс немесе капиталда есепке алынатын операцияларға жатқан кездегі жағдайларды қоспағанда, Топтың пайда мен шығын туралы есебінде бейнеленеді.

Корпоративтік табыс салығы бойынша ағымдағы шығындар сомасы кезең үшін төлемге есептелген және Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес, өткен жылдардың салықтық берешегі бойынша барлық түзетулерді есепке ала отырып, есептік күні әрекет ететін салық салу мөлшерлемелерінің негізінде есептелген салықтың болжалды көлемі болып табылады.

Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша активтер мен міндеттемелер міндеттемелердің теңгерімдік әдісін қолдана отырып, барлық уақытша айрмаларға қатысты есептеледі. Кейінге қалдырылған салықтар Топтың бірлесуі болып табылмайтын және жасалған күні бухгалтерлік кіріс және салық салынатын кіріс және шығынға әсер етпейтін мәміле бойынша гудвиллді, активті немесе міндеттемені бастапқы танудың нәтижесінде кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығының туындауын қоспағанда, активтер мен міндеттемелердің салықтық базасы және олардың қаржылық есеп берушіліктегі баланстық құны арасындағы барлық уақытша айрмалар бойынша белгіленеді. Кейінге қалдырылған салық бойынша актив шегерілетін уақытша айрмалар қолданылуы мүмкін салық салынатын пайда алудың маңызды ықтималдығы қандай дәрежеде бар болса, сондай дәрежеде ғана танылады.

Кейінге қалдырылған салық активтерінің баланстық құны әр есептік күні қайта қарастырылады және активтердің барлығын немесе бір бөлігін қолдануға мүмкіндік беретін жеткілікті салық салынатын пайдаға қол жеткізу күмәнді болып бағаланатын дәрежеде төмендетіледі.

Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер мен міндеттемелер есептік күні күшіне енген немесе нақты күшіне енген заңнамаға сүйене отырып, активті өткізу немесе міндеттемені реттеу кезеңі ішінде қолданылатын салық салу мөлшерлемелері бойынша бағаланады.

Топ кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелерін өзара есепке алуды жүргізеді және қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте тұжырымдама айырманы бейнелейді, егер:

- Топтың ағымдағы салық талаптарын ағымдағы салық міндеттемелеріне қарсы есепке алуды жүргізуге заңды тіркелген құқығы бар; және
- кейінге қалдырылған салық активтері және міндеттемелері бір ғана салық субъектісінен бір ғана салық органы өндіріп алатын табыс салығына жатады.

Жалдау

Келісім жалдау болып табыла ма немесе оның жалға алу белгілері бар ма деген анықтаманы Топ келісім-шарт жасасу кезінде бағалайды. Басқаша айтқанда, Топ келісім-шарттың белгілі бір уақыт кезеңі ішінде сәйкестендірілген активтің пайдаланылуын өтеуге айырбастауға бақылау құқығын беретіндігін анықтайды.

Топ жалға алушы ретінде

Топ қысқа мерзімді жалдау және төмен құнды активтерді жалдауды қоспағанда, барлық жалдау келісім-шарттарын тануға және бағалауға бірыңғай тәсілді қолданады. Топ пайдалану құқығы түріндегі активтерді жалдау төлемдерін жүзеге асыруға қатысты жалдау бойынша міндеттемелерді және базалық активтерді пайдалану құқығы бойынша таниды.

Топ жалдау басталған күні (яғни базалық актив пайдалану үшін қолжетімді болатын күн) пайдалану құқығы нысанындағы активтерді таниды. Пайдалану құқығы нысанындағы активтер жинақталған амортизацияны және құнсызданудан жинақталған шығындарды шегере отырып, жалдау бойынша міндеттемелерді қайта бағалауға түзетіле отырып, бастапқы құны бойынша бағаланады. Пайдалану құқығы түріндегі активтердің бастапқы құны жалдау бойынша танылған міндеттемелердің шамасынан, бастапқы тікелей шығындар мен жалдау басталған күнге қарсы не осындай күнге дейін жасалған жалгерлік төлемдерден тұрады. Егер жалдау келісім-шарты жалдау мерзімінің соңына дейін Топқа базалық активке меншік құқығын беретін болса немесе егер пайдалану құқығы нысанындағы активтің бастапқы құны Топтың сатып алуға опционын орындау ниетін көрсетсе, Топ жалдау басталған күннен бастап базалық активті пайдалы пайдалану мерзімінің соңына дейін пайдалану құқығы нысанында активті амортизациялайды.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ (жалғасы)

Жалдау (жалғасы)

Алайда, егер Топқа жалдау мерзімінің соңында активке меншік құқығы ауысатынына негізделген сенім болмаса, актив мынадай кезеңдердің неғұрлым қысқа мерзім ішінде амортизацияланады: активті пайдалы қолданудың есептік мерзімі және жалдау мерзімі.

Пайдалану құқығы нысанындағы активтер да құнсыздану мәніне тексеруге жатады.

Қысқа мерзімдік жалдау не базалық актив құны төмен жалдауға қатысты Топ жалдау мерзімінің бойында сызықтық әдіспен шығыс ретінде жалдау төлемдерін таниды.

Топ жалға беруші ретінде

Топ өзінің жалдау келісім-шарттарының әрқайсысын операциялық жалдау немесе қаржылық жалдау ретінде жіктейді. Базалық активке иелік етуге байланысты барлық тәуекелдер мен пайдалар іс жүзінде өтетін жалдау қаржылық жалдау ретінде жіктеледі. Базалық активке иелік етуге байланысты барлық тәуекелдер мен пайдалар іс жүзінде өтпейетін жалдау операциялық жалдау ретінде жіктеледі.

Топ жалға берушінің таза инвестициясы бойынша кірістіліктің өзгермеген мерзімдік нормасын көрсететін кесте негізінде жалдау мерзімі ішінде қаржылық жалдаудан түскен табыспен танылады.

Топ операциялық жалдау бойынша жалдау төлемдерін кіріс ретінде желілік әдіспен танылады.

Әділ құнды бағалау

Топ үлестік құралдар сияқты қаржы құралдарын және негізгі құралдар сияқты қаржылық емес активтерді әділ құны бойынша бағалайды.

Әділ құн деген активті сатудан алынған немесе бағалау күні нарыққа қатысушылар арасында әдеттегі тәртіпте жасалатын мәміленің шеңберінде міндеттемені бергені үшін төленген құн болып табылады. Әділ құнды бағалау активті сату немесе міндеттемені беру бойынша мәміле келесідей жүргізіледі деп болжайды:

- немесе негізгі нарықта аталған актив немесе міндеттеме үшін;
- немесе негізгі нарық болмаған жағдайда, аталған актив немесе міндеттеме үшін барынша ыңғайлы нарықта.

Топтың негізгі немесе барынша ыңғайлы нарыққа қол жетімділігі болуы тиіс.

Активтің немесе міндеттеменің әділ құны активтің немесе міндеттеменің бағасын белгілеу кезінде нарыққа қатысушылар өздерінің үздік экономикалық мүдделерінде әрекет еткен жағдайда рынокқа қатысушылар пайдаланатын жорамалдарды пайдалана отырып бағаланады.

Қаржылық емес активтің әділ құнын бағалау нарық қатысушысының экономикалық пайданы генерациялау қабілетін не активті ең жақсы және неғұрлым тиімді пайдалану арқылы не оны осы активті ең жақсы және неғұрлым тиімді түрде пайдаланатын басқа нарық қатысушысына сату арқылы назарға алады.

Топ қалыптасқан жағдайларда қолайлы болып табылатын және әділ құнды бағалау үшін жеткілікті мәліметтерге қол жетімді, сонымен қатар, орынды бақыланатын бастапқы мәліметтерді ең көп қолдана отырып және бақыланбайтын бастапқы мәліметтерді ең аз қолдана отырып бағалау әдістемелерін қолданады.

Әділ құны қаржылық есеп берушілікте бағаланатын немесе ашып көрсетілетін барлық активтер мен міндеттемелер төменде сипатталған жалпы әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы мәліметтердің негізінде әділ құн көздері сатысының шеңберінде жіктеледі:

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ (жалғасы)

Әділ құнды бағалау (жалғасы)

- 1-деңгей – ұқсас активтер мен міндеттемелер бойынша (қандай да бір баға белгілеусіз) актив нарығында нарықтық баға белгілеу;
- 2-деңгей – әділ құнды бағалау үшін маңызды бастапқы мәліметтері нарықта тура немесе жанама болып табылатын сатының ең төменгі деңгейіне жататын бағалау үлгілері;
- 3-деңгей – әділ құнды бағалау үшін маңызды бастапқы мәліметтері нарықта бақыланатын болып табылмайтын сатының ең төменгі деңгейіне жататын бағалау үлгілері.

Қайталанатын негізде қаржылық есеп берушілігі қайта бағаланатын активтер мен міндеттемелер жағдайында Топ әрбір есепті кезеңнің соңына жіктемені қайта талдай отырып (тұтастай әділ құнды бағалау үшін елеулі болып табылатын ең төмен деңгейдегі бастапқы деректер негізінде) иерархия деңгейлері арасында оларды аудару қажеттілігін айқындайды.

Топ жетекшілігі негізгі құралдардың және сатылмайтын қаржылық активтердің әділ құнын қайта бағалау үшін де, мысалы, сатуға арналған активтер сияқты активтердің әділ құнын қайталанбайтын бағалау үшін де саясат пен рәсімдерді айқындайды. Негізгі құралдардың объектілері және сатылмайтын қаржылық активтер сияқты елеулі активтерді, сондай-ақ шартты өтеу сияқты елеулі міндеттемелерді бағалау үшін сыртқы бағалаушылар тартылады.

Жетекшілік әрбір есепті күнге топтың есеп саясатына сәйкес қайта талдау немесе қайта бағалау қажет активтер мен міндеттемелер құнының өзгерістерін талдайды.

Топтың басшылығы мен сыртқы бағалаушылары бағалау нәтижелерін кезең-кезеңімен топтың тәуелсіз аудиторларына ұсынады, бұл бағалау кезінде пайдаланылған негізгі жорамалдарды талқылауды көздейді.

Әділ құн туралы ақпаратты ашу мақсаттары үшін топ оларға тән сипаттамалар мен тәуекелдердің, сондай-ақ жоғарыда көрсетілгендей әділ құн сатысындағы қолданылатын деңгейдің сипаты негізінде активтер мен міндеттемелерді жіктеді.

Әділ құны бойынша бағаланатын немесе әділ құны қаржылық есеп берушілікте ашылуы тиіс қаржы құралдарының және қаржылық емес активтердің әділ құны туралы ақпаратты ашу мынадай ескертпелерде берілген:

- Бағалау әдістері, Елеулі бағалаулар мен жорамалдар туралы ақпаратты ашу (3, 15, 17-ескертпелер);
- Әділ құн иерархиясы туралы сандық ақпаратты ашу (25-ескертпе);
- Сатылмайтын акцияларға инвестициялар (15-ескерпе);
- Қайта бағаланған құн бойынша есепке алу моделі бойынша есепке алынатын негізгі құралдар (17-ескертпе);
- Қаржы құралдары (амортизацияланған құны бойынша көрсетілгендерді қоса алғанда) (16-ескертпе).

Маңызды бухгалтерлік болжамдар және бағалаулардағы белгісіздік көздері

Топтың есеп саясатының ережелерін қолдану процесінде Жетекшілік басқа көздерден айқын болып табылмайтын активтер және міндеттемелердің теңгерімдік құнына қатысты болжалдар, бағалаулар және жорамалдар жасайды. Бағалау мәндері және олардың негізінде жатқан болжамдар нақты жағдайларда орынды болып саналатын бұрынғы тәжірибеге және басқа да факторларға сүйене отырып қалыптасады. Нақты нәтижелер бұл бағалаулардан ерекшеленуі мүмкін.

Бағалаулар және базалық пайымдар ұдайы қайта қарастырылады. Есептік бағалаулардағы өзгерістер егер өзгеріс сол кезеңге ғана немесе өзгеру кезеңінде және болашақ кезеңдерде әсер ететін болса, егер өзгеріс ағымдағы кезеңге де, болашақ кезеңдерге де әсер ететін болса, бағалау қайта қарастырылатын кезеңде танылады.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ (жалғасы)

Маңызды бухгалтерлік болжамдар және бағалаулардағы белгісіздік көздері (жалғасы)

Бағалаулардағы белгісіздіктердің негізгі көздері

Төменде болашаққа қатысты келесі қаржылық жыл ішінде активтер мен міндеттемелердің теңгерімдік құнын маңызды түзетулерге әкелуі мүмкін ықтималдықтың үлкен үлесімен негізгі болжамдар және есептік кезеңнің соңындағы бағалаулардағы басқа да бағалаулардағы белгісіздіктердің негізгі көздері берілген.

Сатуға арналған активтер

2018 жылғы 25 желтоқсанда Директорлар кеңесі Биржаның «РTPC» ЖШС жарғылық капиталындағы қатысу үлесін жүзеге асыру туралы өз шешімін жариялады. Директорлар кеңесі берілген инвестиция осы күнге сатуға арналған ретінде жіктеу өлшемдеріне жауап берді деп есептеді:

- қатысу үлесі дереу сату үшін қолда бар және сатып алушыға өзінің ағымдағы жағдайында сатылуы мүмкін.
- сатуға байланысты іс-шаралар басталды және бұл ретте сату бастапқы жіктеу күнінен бастап бір жыл ішінде аяқталады деп болжамданады.
- әлеуетті сатып алушы сәйкестендірілді және есепті күнге онымен келіссөздер аяқталды.

Аталған актив 2019 жыл бойында «РTPC» ЖШС жарғылық капиталына қатысуының жанама үлесі 52.54% құрайтын ҚР ҰБ тарапынан аталған мәміленің келісілуі болмауы салдарынан сатылған жоқ. Бұған қарамастан Топ Басшылығы «РTPC» ЖШС-да Биржаның үлесін өткізу туралы» Директорлар кеңесінің 2018 жылғы 25 желтоқсандағы №38 шешіміне сәйкес «РTPC» ЖШС үлесін өткізу және «Бағалы қағаздар орталық депозитарийі» АҚ-мен мәміле жасау бойынша жоспарды ұсынады және 2020 жыл бойында аталған активтің сатылу ықтималдығы жоғары деп есептейді.

Дебиторлық берешектің құнсыздануы

Дебиторлық берешек қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте өзге активтердің құрамына енгізіледі. Күтілетін кредиттік тәуекелдерді бағалау және дебиторлық берешек бойынша құнсыздануға резервті қалыптастыру кезінде ХҚЕС (IFRS 15) қолдану саласына жататын операциялар және жалдау бойынша дебиторлық берешек салдарынан туындайтын келісім-шарт бойынша активтер топтың оңайлатылған тәсілі қолданылады.

Жеңілдетілген тәсіл келесіні қамтиды.

15 ХҚЕС (IFRS) бойынша қаржыландырудың елеулі құрауышынсыз шарт бойынша және орындау мерзімі бір жылдан аспайтын келісім-шарт бойынша дебиторлық берешек және активтер үшін, активтің әрекет ету мерзімі әдетте 12 айды немесе одан аз болғандықтан, активтің барлық қызмет ету мерзімі ішінде күтілетін кредиттік шығындар танылады. Тиісінше, 12 айға кредиттік шығын және активтің барлық жұмыс істеу мерзіміне кредиттік шығын тең:

1) сауда дебиторлық берешек бойынша топ негізделген және расталатын ақпаратты ескере отырып түзетілген бағалау резервтерінің матрицасын (дебиторлық берешекті туындау мерзімдері бойынша бөлу) пайдалана отырып күтілетін кредиттік шығындардың есебін қолданады.

Жыл сайын Топ талданатын жылдан кейінгі жылдың 1 наурызынан кешіктірмей өткен жылғы дефолттар деңгейін анықтау және бағалау резервтік мөлшерлемесін айқындау үшін дебиторлық берешек бойынша ақы төлеу мерзімдеріне талдау жүргізеді. Бағалау сақтық қорының есептелген ставкалары күтілетін кредиттік шығындарға арналған сақтық қорды есептеу мақсатында мерзімі өткен күндердің санына байланысты, тоқсан соңындағы жағдай бойынша дебиторлық берешекке есепті жыл ішінде қолданылады. Сондай-ақ 361 күннен астам мерзімді қоса алғанда мерзімі өткен дебиторлық берешекке 100% мөлшерінде бағалау резервінің мөлшерлемесі қолданылады.

2) дебиторлық берешек, келісім-шарт бойынша активтер, жалдау бойынша дебиторлық берешек, қаржыландырудың елеулі құрауышы бар топ қаржылық активтің барлық жұмыс істеу мерзімінде күтілетін кредиттік шығындарды танудың оңайлатылған тәсілін қолданады.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ (жалғасы)

Маңызды бухгалтерлік болжамдар және бағалаулардағы белгісіздік көздері (жалғасы)

Дебиторлық берешектің құнсыздануы (жалғасы)

Топ мерзімі өткен берешек ретінде берілген активтер бойынша берешекті өтеу кезеңдері мен күнін қайта қарауды қарамайды. Топ активтерді бухгалтерлік есепте тануды 100% мөлшерінде күтілетін кредит шығындарына резервтер (провизиялар) жасалған берешек бойынша және борышкердің борыш сомасын өтеуіне әкеп соқпаған мерзімі өткен дебиторлық берешекті өндіріп алу жөніндегі барлық шараларды қабылдау бойынша ғана тоқтатады. 2019 жылғы 31 желтоқсанның және 2018 жылғы 31 желтоқсанның соңындағы жағдай бойынша дебиторлық берешектің жалпы құны сәйкесінше 103.225 мың теңгені және 146.176 мың теңгені құрады, ал құнсызданудың резерв сомасы сәйкесінше 10.966 мың теңгені және 6.154 мың теңгені құрады (19-ескертпе).

Салық салу

Қазақстан Республикасының салық, валюталық және кедендік заңнамасы әр түрлі түсіндірулерді жасап алады және жиі өзгертулерге ұшырап отырады. Жетекшіліктің Топтың мәмілелері мен қызметіне қатысты қолданылатын осындай заңнамаға қатысты түсіндіруімен тиісті аймақтық және мемлекеттік органдар келіспеуі мүмкін. Салық кезеңдері салық органдарының тексеруі үшін салық тексеруі жүргізілетін жылдардан бұрынғы бес күнтізбелік жыл ішінде ашық болып қалады. Топ бұрынғы тәжірибе мен салық заңнамасын түсіндіруді қоса алғанда көптеген факторларды оның бағалауын негізге алып, аудит үшін ашық барлық есептік кезеңдерге қатысты оның салық міндеттемелерін есептеуі барабар деп есептейді. Мұндай бағалау бағалаулар мен жол берулерге негізделеді және болашақ оқиғалар туралы күрделі пайымдаулардың бүтін қатарынан тұруы мүмкін. Нәтижесінде алынған салық міндеттемелерінің соңғы сомасы есептілікте танылған сомадан ерекшеленген жағдайда, мұндай айырмашылық осындай бағалау жүргізілген кезең үшін салықтар бойынша шығындарға әсерін тигізуі мүмкін. Жетекшіліктің пікірінше, 2019 жылғы 31 желтоқсанға ахуалы бойынша барлық салық міндеттемелері толық көлемде есептелген.

Негізгі құралдарды қайта бағалау

Топ үйлерді, көлік құралдарын қайта бағаланған құны бойынша бағалайды және олардың әділ құнының өзгеруі ЖСҚ құрамында танылады. Ғимараттар ұқсас сипаттағы жылжымайтын мүлікпен жасалатын операциялар, объектілердің орналасқан жері мен жай-күйі негізінде бағаланды. Негізгі қаражатты қайта бағалау, негізгі қаражаттың теңгерімдік құны мен олардың есептік әділ құны арасындағы ықтимал айырмашылық есептік күнге елеусіз болатындай жеткілікті жүйелілікпен жүргізіледі. 2017 жылы Топ 2017 жылғы 31 желтоқсанға ахуалы бойынша инвестициялық жылжымайтын мүліктің әділ құнын айқындау мақсатында тәуелсіз бағалаушыны тартты. Топ Жетекшісі 2019 жылғы 31 желтоқсанға дейінгі ахуалы бойынша Биржаның негізгі қаражатының теңгерімдік құны олардың әділ құнына сәйкес /жақын деп есептейді.

Қаржы құралдарын әділ құны бойынша бағалау

Қаржылық жағдай туралы есепте танылған қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелердің әділ құны белсенді нарықтардағы баға белгілеу негізінде айқындала алмайтын жағдайларда, ол дисконтталған ақша ағындарының моделін қоса алғанда, бағалау модельдерін пайдалана отырып айқындалады. Бұл модельдер үшін бастапқы деректер ретінде мүмкіндігінше бақыланатын нарықтардан ақпарат пайдаланылады, алайда бұл іс жүзінде жүзеге асырылмайтын жағдайларда әділ құнды белгілеу үшін пайымдаудың белгілі бір үлесі талап етіледі. Пайымдаулар өтімділік тәуекелі, кредиттік тәуекел және құбылмалылық сияқты бастапқы деректерді есепке алуды қамтиды. Осы факторларға қатысты жорамалдардағы өзгерістер қаржылық есеп берушілікке көрсетілген қаржы құралдарының әділ құнына ықпал етуі мүмкін.

Қаржылық емес активтердің құнсыздануы

Егер активтің немесе ақша қаражатын генерациялайтын бірліктің баланстық құны оның (оның) өтелетін сомасынан асып кетсе, құнсыздану орын алады, ол мынадай шамалардың ең үлкені болып табылады: істен шығуға немесе пайдалану құндылығына жұмсалған шығындарды шегергендегі әділ құн. Істен шығуға жұмсалған шығындарды шегергендегі әділ құнды есептеу тәуелсіз тараптар арасындағы ұқсас активтерді сатудың міндетті күші бар операциялары бойынша қолда бар ақпаратқа немесе активтің істен шығуына байланысты жұмсалған қосымша шығындарды шегере отырып, бақыланатын нарықтық бағаларға негізделген.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАЛАРЫ (жалғасы)

Маңызды бухгалтерлік болжамдар және бағалаулардағы белгісіздік көздері (жалғасы)

Сот даулары

ХҚЕС-ке сәйкес, Топ дұрыс бағалануы мүмкін өткен оқиғалардың салдарынан пайда болған ағымдағы міндеттемелер болған кезде ғана провизияларды қалыптастырудың қажеттігін таниды. Көрсетілген өлшемдерге сәйкес келмейтін шартты міндеттеме қаржылық есеп берушілікке ескертулерде ашып көрсетілуі мүмкін. Сот дауларына қатысты аталған қағиданы қолдану Топтан ол бақылайтын салалардан тыс жерлердегі әр түрлі оперативтік және заңдық мәселелер бойынша шешімдер қабылдауды талап етеді.

Сот даулары болған жағдайда, Топ аяқталмаған сот дауларын қайта қарау саясатын, сондай-ақ, әр есептік күні провизияларды қалыптастырудың қажеттігін бағалау үшін ұстанатын болады.

Топ провизияларды қалыптастырудың қажеттігі туралы шешім қабылдаған кезде есепке алынатын келесі факторлар бар: талап-арыздың, талапты немесе айыппұлдың мәні; сот дауларының өзі үшін қолайсыз аяқталуының нәтижесінде Топқа келтірілуі мүмкін әлеуетті шығын сомасы; сот дауларының барысы (соның ішінде, қаржылық есеп берушілікті құрастырған күннен кейін, бірақ ол жарияланғанға дейін); заңгерлік кеңес берушілердің пікірі; бұрынғы осындай даулардың тәжірибесі; Топ жетекшілігінің талап-арызға, талапқа немесе айыппұлға қалай әрекет ету керектігіне қатысты кез-келген шешімі.

Ұсынылған шоғырландырылған қаржылық есеп берушілік шыққан күнгі жағдай бойынша Топ сот дауларына тартылған жоқ.

Жалдау келісім-шарттың қолданыс мерзімі

Нақты күтілетін жалдау мерзімін айқындау үшін Топ жалдау келісім-шарттарының жарамдылық мерзімін ұзарту құқығын орындау немесе орындамау үшін Топта экономикалық түрткінің болуын шарттайтын барлық орынды факторлар мен мән-жайларды ескереді. Мұндай факторлар:

- әртүрлі сипаттағы жалданған мүлікті жетілдіру;
- жалдауды тоқтатумен байланысты шығындар;
- мысалы, базалық актив арнаулы актив бола ма, базалық активтің орналасқан жері және сай келетін балама нұсқалардың болуын ескере отырғанда осындай базалық активтің жалгер әрекеті үшін маңызы.

Жоғарыда аталған факторларды айқындаған кезде Топ әдетте активтердің белгілі бір түрлерін пайдаланған кезеңге қатысты бұрын өткен тәжірибені, сондай-ақ Топтың осыны істеуінің экономикалық себептерін бағдарға алады. Қызметті, саладағы жағдаяттың ауқымы мен сипатының өзгеруі жалдаудың нақты күтілетін мерзімі туралы басшылықтың пайымына, сәйкесінше шоғырландырылған қаржылық есеп берушілікте берілген көрсеткіштерге әсерін тигізуі мүмкін.

4. ҚЫЗМЕТ КӨРСЕТУЛЕР ЖӘНЕ КОМИССИЯЛАР БОЙЫНША КІРІСТЕР

	<i>2019 жыл</i>	<i>2018 жыл</i>
Қызмет көрсетулер және комиссиялар бойынша кірістер		
Биржадағы операциялар үшін комиссиялық сыйақы	1.013.780	993.712
Листингілік алымдар	727.052	718.150
Биржаға мүшелікке кіргені үшін алымдар	259.066	340.488
Ақпараттық қызмет көрсетулерден түскен кірістер	202.913	203.844
Клирингілік алымдар	239.557	73.360
Қашықтан кіру рұқсаттамасы қызметтерінен түскен кірістер	32.535	31.240
Қызмет көрсетулер және комиссиялар бойынша кірістер жиыны	2.474.903	2.360.794

5. ПАЙЫЗДЫҚ КІРІСТЕР МЕН ШЫҒЫСТАР

	<i>2019 жыл</i>	<i>2018 жыл</i>
Пайыздық кірістер мыналарды қамтиды:		
Құнсыздануға ұшырамаған қаржылық активтер бойынша пайыздық кірістер	1.576.219	507.109
Құнсызданған қаржылық активтер бойынша пайыздық кірістер	130.640	164.489
Пайыздық кірістер жиыны	1.706.859	671.598

	<i>2019 жыл</i>	<i>2018 жыл</i>
Амортизацияланған құны бойынша көрсетілген қаржылық активтер бойынша пайыздық кіріс мыналарды қамтиды:		
Банктердегі қаражаттар бойынша пайыздық кірістер	120.285	155.584
Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын инвестициялар бойынша пайыздық кірістер	1.334.879	425.550
Бағалы қағаздармен кері «репо» операциясы бойынша сыйақыны алуға байланысты пайыздық кірістер	212.126	83.600
Бағалы қағаздармен кері «репо» операциясы бойынша сыйақыны алуға байланысты пайыздық кірістер (қор нарығындағы ОК)	31.255	-
Ақша және оның баламалары бойынша пайыздық кірістер	8.314	6.864
Қаржылық активтер бойынша пайыздық кірістер жиыны	1.706.859	671.598
Репо операциялары (қор биржасындағы ОК) бойынша сыйақы төлеуге байланысты пайыздық шығыстар	(31.255)	-
Жалпы пайыздық шығыстар	(31.255)	-

2019 жылы амортизацияланатын құн бойынша ескерілетін инвестициялар бойынша пайыздық кірістердің ұлғаюы инвестициялардың аталған категориясымен операциялардың едәуір ұлғаюына байланысты.

6. ПАЙЫЗДАР ЕСЕПТЕЛЕТІН АКТИВТЕР ҚҰНСЫЗДАНУЫНЫҢ ЖӘНЕ БАСҚА ДА ОПЕРАЦИЯЛАРДЫҢ РЕЗЕРВІ

Пайыздық кірістер есептелетін активтер құнсыздануы бойынша резервтердің өзгеруі туралы және басқа да резервтер бойынша ақпарат келесідей ұсынылған:

	<i>Ақша және оның баламалары</i>	<i>Банктердегі қаражат</i>	<i>Өтелгенге дейін ұсталатын инвестициялар/ амортизацияланған құны бойынша ескерілетін қаржылық активтер</i>	<i>Басқа активтер</i>	<i>Жиыны</i>
2017 жылғы 31 желтоқсанның соңындағы жағдай бойынша	-	-	3.892	6.598	10.490
Күтілетін кредиттік шығындарды жабуға арналған резервті (провизияларды) қалыптастыру	5.420	5.946	(3.361)	(444)	7.561
Активтерді есептен шығару	-	-	-	-	-
2018 жылғы 31 желтоқсанның соңындағы жағдай бойынша	5.420	5.946	531	6.154	18.051
Күтілетін кредиттік шығындарды жабуға арналған резервті (провизияларды) қалыптастыру	3.686	(2.173)	(214)	4.812	6.111
Активтерді есептен шығару	-	-	-	-	-
2019 жылғы 31 желтоқсанның соңындағы жағдай бойынша	9.106	3.773	317	10.966	24.162

7. ШЕТЕЛ ВАЛЮТАСЫМЕН ОПЕРАЦИЯЛАР БОЙЫНША ТАЗА ПАЙДА (ШЫҒЫН)

2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылы шетел валютасымен жасалған операциялар бойынша таза пайда 58 мың теңгені құрады, 2018 жылы – шетел валютасымен жасалған операциялар бойынша таза шығын 10.135 мың теңге көлемінде.

8. БАСҚА КІРІС

	<i>2019 жыл</i>	<i>2018 жыл</i>
Овернайт пайыздары бойынша кіріс	97.959	55.804
Активтердің істен шығуынан түсетін кірістер	9.245	-
Алынған айыппұлдар, тұрақсыздық айыбы	1.291	4.892
Оқыту бойынша шығыстарды өтеу	236	-
Іссапарбойынша шығыстарды өтеу	40	-
Банк комиссиясы бойынша шығыстарды өтеу	28	-
Сатып алу бойынша кепілдікті қамтамасыз етуді тану бойынша кіріс	-	705
Операциялық жалдаудан түскен кірістер	-	426
Түгендеу нәтижелерін көрсетуден түскен кірістер	6	118
Кредиторлық берешекті есептен шығару	-	75
Шығындарды өтеу (электрондық рұқсаттаманы жоғалтқаны үшін)	1	1
Басқа кіріс жиыны	108.806	62.021

Бағалы қағаздарды сатудан түскен кірістер мен шығыстар (қор биржасындағы ОК) 2019 жылы 82,588 мың теңгені құрады. Қаржылық есеп берушілікте бұл баптар таза негізде ұсынылған.

9. ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ШЫҒЫНДАР

	<i>2019 жыл</i>	<i>2018 жыл</i>
Қызметкерге жұмсалатын шығындар	1.182.337	1.224.875
Тозу және амортизация	124.519	132.515
Әлеуметтік салық	110.100	114.455
Бизнесті дамытуға арналған шығыстар	24.058	67.272
Негізгі құралдар және МЕА –ға техникалық қызмет көрсету	54.372	49.390
Банктің қызмет көрсетулері	44.241	42.540
Табыс салығынан басқа салықтар	53.527	38.909
Құнсыздану бойынша шығын (үлестік әдіспен есепке алынатын инвестициялар)	-	37.473
Іссапар шығындары	51.336	35.241
Кәсіби қызмет көрсетулер	17.491	33.317
Коммуникациялар және SWIFT қызмет көрсетуі	32.735	32.926
Бағалы қағаздармен «РЕПО» операциясы бойынша сыйақы төлеуге байланысты есептелген шығыстар (қор биржасындағы ОК)	31.255	-
Ұстау және операциялық жалға алу бойынша шығыстар	17.055	17.589
Ақпараттық қызмет көрсетулер	19.151	14.379
Мүшелік жарналар	15.097	13.833
Қызметкерді оқыту	14.497	4.344
Сатуға арналған активтің құнсыздануы	5.032	-
Пошталық және шабармандық қызмет көрсетулерге жұмсалатын шығыстар	2.143	2.034
Сақтандыру шығыстары	1.296	1.366
Басқа шығыстар	69.802	76.220
Операциялық шығыстар жиыны	1.838.789	1.938.678

Персоналға шыққан шығындарда Топтың бейматериалды активтеріне айналдырылатын, бағдарламалық өнімдерді аяғына дейін жасаумен тікелей айналысатын, қызметкерлердің сыйақылары ескерілмеген. Жоғарыда айтылмыш сыйақылар туралы ақпарат осы есеп берушіліктің 18 ескертпесінде ашылған.

10. КОРПОРАТИВТІК ТАБЫС САЛЫҒЫ

Корпоративтік табыс салығы бойынша шығын келесі баптардан тұрады:

	<i>2019 жыл</i>	<i>2018 жыл</i>
Ағымдағы корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	172.345	176.164
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	49.437	737
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	221.782	176.901

Топ ағымдағы кезеңге ХҚЕС-тен ерекшеленуі мүмкін Қазақстан Республикасының салық заңнамасына сәйкес, салық базасының негізінде корпоративті кіріс салығы бойынша есеп айырысуларды жүзеге асырады.

Шығындардың кейбір түрлері салық салу мақсаты үшін есепке алынбайтын болғандықтан, сондай-ақ, Топтың салық салынбайтын кірісі болуының салдарынан белгілі бір тұрақты салық айырмалары туындайды.

Кейінге қалдырылған салық қаржылық есеп берушілік мақсатындағы активтер мен міндеттемелердің теңгерімдік құны және салық салу мақсатында белгіленетін сома арасындағы уақытша айырмалардан болған таза салық нәтижесін бейнелейді. 2019 жылғы 31 желтоқсанның және 2018 жылғы 31 желтоқсанның соңында қолда бар уақытша айырмалар негізінен кірістер мен шығыстарды есепке алудың әр түрлі әдістеріне/мерзімдеріне байланысты, сондай-ақ, кейбір активтердің есептік және салықтық құнына қолданылатын әр түрлі тәсілдерге байланысты пайда болатын уақытша айырмаларға байланысты.

2019 жылғы 31 желтоқсанның және 2018 жылғы 31 желтоқсанның соңындағы уақытша айырмалардан болған салық нәтижесі келесідей ұсынылған:

10. КОРПОРАТИВТІК ТАБЫС САЛЫҒЫ (ЖАЛҒАСЫ)

	2019 жылғы 31 желтоқсан	Басқа жиынтық кіріс құрамында	Пайдалар және шығындар туралы есепте	2018 жылғы 31 желтоқсан
Шегерілетін уақытша айырмалардан болған салық нәтижесі				
Қолданылмаған демалыстар бойынша резерв	13.292	-	4.223	9.069
Негізгі құралдар	312	-	298	14
Активтердің құнсыздануы бойынша резерв	1.548	-	(102)	1.650
Күмәнді талаптар бойынша резерв	1.741	-	807	934
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша активтер	16.893	-	5.226	11.667
Салық салынатын уақытша айырмалардан болған салық нәтижесі				
Негізгі құралдар	(89.980)	-	(54.663)	(35.317)
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері	(89.980)	-	(54.663)	(35.317)
Кейінге қалдырылған кіріс салығының міндеттемелер жиыны	(73.087)	-	(49.437)	(23.650)

	2019 жыл	2018 жыл
Жыл басындағы кейінге қалдырылған салық міндеттемесі	23.650	22.913
Пайда мен шығындар туралы есепте көрсетілген	49.437	737
Жыл соңындағы кейінге қалдырылған салық міндеттемесі	73.087	23.650

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кейінге қалдырылған салық активі «eTrade.kz» ЖШС еншілес компаниясына қатысты 1.000 мың теңге сомасында танылды (2018 жылғы 31 желтоқсанда: 710 мың теңге).

Төмендегі салыстырып тексерулерде қолданылатын, салық мөлшерлемесі, Қазақстан Республикасының салықтық заңнамасына сәйкес салық салынатын табыс бойынша 20 % мөлшеріндегі корпоративтік салықтық мөлшерлеме болып табылады.

Аталған қаржылық есеп берушілікте бейнеленген корпоративтік табыс салығы бойынша шығындар және 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы нормативтік салық мөлшерлемесіне көбейтілген корпоративті кіріс салығы бойынша шығындарды есепке алғанға дейінгі пайда арасындағы салыстыру келесідей:

(ЕГЕР ӨЗГЕШЕ КӨРСЕТІЛМЕСЕ, ҚАЗАҚСТАНДЫҚ МЫҢ ТЕҢГЕМЕН)

10. КОРПОРАТИВТІК ТАБЫС САЛЫҒЫ (ЖАЛҒАСЫ)

	2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылда	2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылда
Салық салынғанға дейінгі пайда	2.414.471	1.142.213
Корпоративтік табыс салығының нормативтік мөлшерлемесі	20%	20 %
Белгіленген мөлшерлеме бойынша салық	482.894	228.443
Салық салынбайтын пайыздық кіріс және басқа мемлекеттік бағалы қағаздар бойынша және басқа бағалы қағаздар бойынша кіріс	(266.967)	(85.109)
Салық салынатын базаны азайтпайтын шығыстар		
Жалпы және әкімшілік шығыстар	4.381	7.320
Мүшелік жарналар	2.864	2.623
Басқа активтердің құнсыздануы бойынша шығыстар	1.234	10.415
Қауымдасқан компанияның пайдасындағы үлес	(2.624)	13.209
Басқалар		
Корпоративтік табыс салығы бойынша тұрақты айырмалар жиыны	(261.112)	(51.542)
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	221.782	176.901

11. АКЦИЯҒА ТҮСЕТІН ПАЙДА

Акцияға түсетін базалық және көбейтілген пайданы есептеу үшін қолданылған пайданың және жай акциялардың орташа сарапталған санының көрсеткіші төменде көрсетілген.

	2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл	2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл
Компания акционерлеріне тиесілі жылдағы таза пайда	2.192.689	965.312
Акцияға түсетін базалық пайданы есептеу үшін арналған жай акциялардың орташа сарапталған саны	974.373	942.013
Акцияға түсетін базалық және көбейтілген пайда (теңге)	2.250,36	1.024,73

12. ОРТАЛЫҚ КОНТРАГЕНТТІҢ ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР / (МІНДЕТТЕМЕЛЕР)

	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
Валюта нарығы бойынша ОК қаржылық активтер	961.946	3.341.113
Валюталық нарық бойынша ОК қаржылық міндеттемелер	961.946	3.341.113

Валюталық операциялар бойынша ОК қаржылық активтер мен міндеттемелер валюталық мәмілелердің әділ құнын білдіреді. Жекелеген контрагенттердің қарсы талаптары мен міндеттемелерін есепке алу 32 ХҚЕС (IAS) сәйкес жүргізіледі.

13. АҚША ЖӘНЕ ОНЫҢ БАЛАМАЛАРЫ

Топ 2019 жылы ақша мен оның баламаларында есеп саясаты мен клирингтік ережелерге сәйкес меншікті ретінде жіктелген ақшаны көрсетті.

	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
Кассадағы қолма-қол ақша	551	528
ҚРҰБ корреспонденттік шоты	9.700.056	19.845.570
Басқа банктердегі корреспонденттік және ағымдағы шоттар	10.570.419	6.879.784
9 ХҚЕС сәйкес күтілетін кредиттік шығындарды жабуға арналған резервті (провизияларды) шегергенде	(9.106)	(5.420)
Ақша және оның баламалары жиыны	20.261.920	26.720.462

14. БАНКТЕРДЕГІ ҚАРАЖАТТАР

	2019 жылғы 31 желтоқсан			2018 жылғы 31 желтоқсан		
	%	Өтеу мерзімі	Сума	%	Өтеу мерзімі	Сума
Жедел депозиттер	9	2020г.	1.381.567	2,5-10,0	2019г.	1.151.249
9 ХҚЕС сәйкес күтілетін кредиттік шығындарды жабуға арналған резервті (провизияларды) шегергенде			(3.773)			(5.946)
Банктегі қаражаттар жиыны			1.377.794			1.145.303

2019 жылғы 31 желтоқсанның және 2018 жылғы 31 желтоқсанның соңындағы жағдай бойынша банктегі шоттар сәйкесінше 642 мың теңге және 1.249 мың теңге сомасына есептелген пайыздарды қамтыды.

15. БАСҚА ЖИЫНТЫҚ КІРІС АРҚЫЛЫ ӘДІЛ ҚҰНЫ БОЙЫНША ЕСЕПКЕ АЛЫНАТЫН ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР

	2019 жылғы 31 желтоқсан		2018 жылғы 31 желтоқсан	
	Иелену үлесі, %	Сума	Иелену үлесі, %	Сума
Үлестік бағалы қағаздар				
«Бағалы қағаздар орталық депозитарийі» АҚ	29,28	18.800	29,28	18.800
«Қырғыз қор биржасы» ЖАҚ	7,05	2.253	7,05	2.253
Үлестік бағалы қағаздардың жиыны		21.053	-	21.053
Сату үшін қолда бар инвестициялардың жиыны		21.053	-	21.053

Топ 28 ХҚЕС-ке (IAS) "Қауымдасқан және бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар" сәйкес "Бағалы қағаздардың орталық депозитарийі" АҚ қызметіне айтарлықтай әсер етпейді.

Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын мұндай үлестік құралдар құнсыздану мәніне бағалауға жатпайды.

Белсенді нарықтың және ұқсас қаржы құралдарының болмауына байланысты, ал қолжетімді жаңа ақпарат әділ құнды бағалау үшін жеткіліксіз, Топ бастапқы құн әділ құнның ең жақсы бағасын білдіреді деген тұжырымдамаға келді.

16. АМОРТИЗАЦИЯЛАНҒАН ҚҰНЫ БОЙЫНША ЕСКЕРІЛЕТІН ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР ЖӘНЕ «КЕРІ РЕПО» ОПЕРАЦИЯСЫ

	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
Корпоративтік облигациялар	25.944	25.944
Қысқа мерзімді мемлекеттік қағаздар		
ҚР Ұлттық Банкі нотасы	18.744.845	18.567.827
Амортизацияланған құны бойынша ескерілетін қаржылық активтер жиыны	18.770.789	18.593.771
9 ХҚЕС сәйкес күтілетін кредиттік шығындарды жабуға арналған резервті (провизияларды) шегергенде	(317)	(531)
Амортизацияланған құны бойынша ескерілетін қаржылық активтер жиыны	18.770.472	18.593.240

2019 жылғы 31 желтоқсанда және 2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін құнсыздануға резервтің қозғалысы туралы ақпарат осы есептілікке б-ескертпеде берілген.

2019 жылғы 31 желтоқсанда және 2018 жылғы 31 желтоқсанда күн соңындағы жағдай бойынша, амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын инвестициялар тиісінше 436 мың теңге және 436 мың теңге сомасына есептелген сыйақыны қамтыды.

«Кері репо» операциясы келесі түрде көрсетілген:

	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
Бағалы қағаздардың «кері репо» операциясы	1.953.000	-
Бағалы қағаздармен «кері репо» операциясы (қор биржасындағы ОК)	25.299.297	-
Бағалы қағаздармен «кері репо» операциясы бойынша сыйақы төлеуге байланысты есептелген кірістер (қор биржасындағы ОК)	22.430	-
Барлығы	27.274.727	-

(ЕГЕР ӨЗГЕШЕ КӨРСЕТІЛМЕСЕ, ҚАЗАҚСТАНДЫҚ МЫҢ ТЕҢГЕМЕН)

17. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР

	<i>Ғимарат</i>	<i>Жер</i>	<i>Машина- лар және жабдық- тар</i>	<i>Көлік құралда- ры</i>	<i>Басқалар</i>	<i>Жиыны</i>
Бастапқы құны бойынша 2017 жылғы 31 желтоқсан	1.018.154	179.675	344.819	50.674	116.106	1.709.428
Түсімдер	-	-	23.685	-	12.669	36.354
Басқа да түсімдер (ИРБИС дивидендтері)	-	-	226	2.798	149	3.173
НҚ-қа ТМҚ-дан қайта топтастырылған	-	-	-	-	118	118
Жинақталған тозу және берілген активтердің бастапқы құнын өзара есепке алу	-	-	(16.275)	(638)	(1.567)	(18.480)
Істен шығу	-	-	(776)	(6.087)	(347)	(7.210)
2018 жылғы 31 желтоқсан	1.018.154	179.675	351.679	46.747	127.128	1.723.383
Түсімдер	-	-	129.783	14.768	9.042	153.593
Жинақталған тозу және берілген активтердің бастапқы құнын өзара есепке алу	-	-	-	(1.602)	-	(1.602)
Жинақталған шығынды есепке алу	-	-	-	(1.453)	-	(1.453)
Істен шығу	-	-	-	(3.524)	-	(3.524)
2019 жылғы 31 желтоқсан	1.018.154	179.675	481.462	54.936	136.170	1.870.397

17. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (ЖАЛҒАСЫ)

	<i>Здание</i>	<i>Земля</i>	<i>Машины и оборудо- вание</i>	<i>Транс- портные средства</i>	<i>Прочее</i>	<i>Итого</i>
Жинақталған тозу						
2017 жылғы 31 желтоқсанға	(6.499)	–	(225.822)	(5.484)	(89.777)	(327.582)
Жинақталған тозу	(25.995)	–	(38.667)	(7.012)	(8.891)	(80.565)
Жинақталған тозу және берілген активтердің бастапқы құнын өзара есепке алу	–	–	16.275	638	1.567	18.480
2018 жылғы 31 желтоқсанға	(32.494)	–	(248.214)	(11.858)	(97.101)	(389.667)
Жинақталған тозу	(25.995)	–	(42.583)	(8.274)	(9.244)	(86.096)
Жинақталған тозу және берілген активтердің бастапқы құнын өзара есепке алу	–	–	–	1.602	–	1.602
Жинақталған шығынды есепке алу	–	–	–	1.453	–	1.453
2019 жылғы 31 желтоқсан	(58.489)	–	(290.797)	(17.077)	(106.345)	(472.708)
Қалдық құны						
2019 жылғы 31 желтоқсан соңындағы жағдай бойынша	959.665	179.675	190.665	37.859	29.825	1.397.689
2018 жылғы 31 желтоқсан соңындағы жағдай бойынша	985.660	179.675	103.465	34.889	30.027	1.333.716
2017 жылғы 31 желтоқсан соңындағы жағдай бойынша	1.011.655	179.675	118.997	45.190	26.329	1.381.846

2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша толық өзін-өзі сұрыпталған негізгі құралдардың бастапқы құны 268.103 мың теңгені құрайды (2018 жылғы 31 желтоқсанда: 233.501 мың теңге).

Қайта бағаланған құны бойынша есепке алынатын негізгі құралдардың толық жазылуы:

Қайта бағаланған құны бойынша есепке алынатын негізгі құралдар тобы	2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған			2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған		
	<i>Қайта бағалаусыз баланстық құн</i>	<i>Қайта бағалау есепке алынған баланстық құн</i>	<i>Айырма</i>	<i>Қайта бағалаусыз баланстық құн</i>	<i>Қайта бағалау есепке алынған баланстық құн</i>	<i>Айырма</i>
Ғимарат	1.006.639	959.665	(46.974)	1.035.441	985.660	(49.781)
Жер	1.628	179.675	178.047	1.628	179.675	178.047
Көлік құралдары	33.270	37.859	4.589	34.456	34.889	433
Жиыны:	1.041.537	1.177.199	135.662	1.071.525	1.200.224	128.699

18. МАТЕРИАЛДЫҚ ЕМЕС АКТИВТЕР

	<i>Іштей өзірленетін бағдарламалық қамту</i>	<i>Басқа бағдарламалық қамту</i>	<i>Басқа да МЕА</i>	<i>Аяқталм аған құрылыс</i>	<i>Жиыны</i>
Бастапқы құны бойынша					
2017 жылғы 31 желтоқсанға	167.900	103.451	5.573	-	276.924
Түсімдер	-	12.436	-	-	12.436
Басқа да түсімдер (Ирбис дивидендтері)	-	183	-	-	183
Жалақы және материалдық емес активтерге капиталға айналатын басқа да шығындар	16.776	-	-	-	16.776
Ішкі ауысым	1	(1)	-	-	-
Жинақталған тозуды және берілген активтердің бастапқы құнын өзара есепке алу	-	(471)	-	-	(471)
Істен шығу	-	(364)	-	-	(364)
2018 жылғы 31 желтоқсанға	184.677	115.234	5.573	-	305.484
Түсімдер	-	594.221	258	2.293	596.772
Жалақы және материалдық емес активтерге капиталға айналатын басқа да шығындар	20.315	-	-	-	20.315
Жинақталған тозуды және берілген активтердің бастапқы құнын өзара есепке алу	-	(217)	-	-	(217)
2019 жылғы 31 желтоқсан	204.992	709.238	5.831	2.293	922.354
ЖИНАҚТАЛҒАН ТОЗУ					
2017 жылғы 31 желтоқсан	(33.129)	(60.017)	(4.644)		(97.790)
Жинақталған тозу	(31.936)	(19.085)	(929)		(51.950)
Жинақталған тозуды және берілген активтердің бастапқы құнын өзара есепке алу	-	471	-		471
2018 жылғы 31 желтоқсан	(65.065)	(78.631)	(5.573)		(149.269)
	(23.762)	(14.661)	-	-	(38.423)
Жинақталған тозу	-	217	-	-	217
Жинақталған тозуды және берілген активтердің бастапқы құнын өзара есепке алу	-		-	-	
2019 жылғы 31 желтоқсан	(88.827)	(93.075)	(5.573)	-	(187.475)
Қалдық құны					
2019 жылғы 31 желтоқсан соңындағы жағдай бойынша	116.165	616.163	258	2.293	734.879
2018 жылғы 31 желтоқсан соңындағы жағдай бойынша	119.612	36.603	-	-	156.215
2017 жылғы 31 желтоқсан соңындағы жағдай бойынша	134.771	43.434	929	-	179.134

19. БАСҚА АКТИВТЕР

	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
Басқа қаржылық активтері		
Алынатын комиссиялық сыйақылар	40.759	76.278
Алынатын ақпараттық қызмет көрсетуден түскен кіріс	37.023	37.664
Алынатын листингілік сыйақылар	10.480	10.237
Алынатын мүшелік жарналар	-	120
Алынатын қашықтан кіру рұқсаттамасынан қызмет көрсетуден түскен ккірістер	38	144
Алынатын айыппұлдар мен өсімақылар	38	-
Клирингілік операциялар бойынша қызмет көрсеткені үшін төленетін кіріс	14.887	21.733
Басқа қаржылық активтер жиыны	103.225	146.176
Дебиторлық берешек бойынша резерв	(10.966)	(6.154)
	92.259	140.022
Басқа қаржылық емес активтер		
Корпоративтік табыс салығынан басқа салықтар	3.856	10.897
Болашақ кезеңдердің шығыстары	15.799	6.916
Тауарлық-материалдық қорлар	7.730	6.840
Демалыстар бойынша аванстар	2.585	2.003
Басқалар	39	39
Басқа қаржылық емес активтер жиыны	30.009	26.695
Басқа активтер жиыны	122.268	166.717

2019 жылғы 31 желтоқсанда және 2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы басқа да активтердің құнсыздануына резервтің қозғалысы туралы ақпарат б-ескертпесінде ұсынылған.

20. КЛИРИНГІЛІК ҚАТЫСУШЫЛАРДЫҢ ҚАРАЖАТЫ

2019 жылғы 31 желтоқсандағы және 2018 жылғы 31 желтоқсан соңындағы жағдай бойынша клирингілік қатысушылардың қаражаты шетел валютасымен операцияларды жүзеге асыру мақсатында орналастырылған кепілдік жарналармен және клирингілік қатысушылардың қамтамасыз етулерімен берілген. Қаражатты келесі клирингілік қатысушылар орналастырған.

	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
Екінші деңгейдегі қазақстандық банктер	29.093.748	37.073.663
Басқа қаржы ұйымдары	2.183.111	67.763
Халықаралық банктік есеп айырысу және несие институты	1.580.180	1.999.960
Клирингілік қатысушылар қаражатының жиыны	32.857.039	39.141.386
	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
Валюталық ТҚҚ (фьючерс) секторы бойынша кепілдік жарналар	30.000	28.000
Қор ТҚҚ (фьючерс) секторы бойынша кепілдік жарналар	2.000	2.000
Валюталық нарық бойынша кепілдік жарналар	675.000	675.000
Қор нарығы бойынша кепілдік жарналар	69.000	28.000
Валюта нарығы бойынша маржалық жарналар	32.023.379	38.408.386
Фьючерстер үшін маржа шоты	57.660	-
Клирингілік қатысушылар қаражатының жиыны	32.857.039	39.141.386

21. «РЕПО» ОПЕРАЦИЯСЫ

	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
Бағалы қағаздармен «кері репо» операциясы (қор биржасындағы ОК)	25.299.297	-
Бағалы қағаздармен «репо» операциясы бойынша сыйақы төлеуге байланысты есептелген шығыстар (қор биржасындағы ОК)	22.430	-
Жиыны	25.321.727	-

22. БАСҚА МІНДЕТТЕМЕЛЕР

	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
Басқа қаржы міндеттемелері		
Жеткізушілердің алдындағы кредиторлық берешек	279.966	17.706
Төленетін дивидендтер	2.203	2.203
	282.169	19.909
Басқа қаржы емес міндеттемелер		
Қолданылмаған демалыстар бойынша резервтер	66.460	45.350
Корпоративтік табыс салығынан басқа салықтар	22.045	1.107
Басқалар	5.362	11.590
Басқа міндеттемелер жиыны	376.036	77.956

23. ЖАРҒЫЛЫҚ КАПИТАЛ

Топтың жарғылық капиталы келесі жай акциялар көлемімен ұсынылған:

	Жарияланған жарғылық капитал, акциялар	Шығаруға рұқсат етілген бірақ, шығарылма- ған жарғылық капитал, акциялар	Шығарылған жарғылық капитал, акциялар
Жай акциялар			
2017 жылғы 31 желтоқсанның соңындағы жағдай бойынша	5.000.000	4.057.987	942.013
Жай акцияларды шығару	-	-	-
2018 жылғы 31 желтоқсанның соңындағы жағдай бойынша	5.000.000	4.057.987	942.013
2019 жылғы 31 желтоқсанның соңындағы жағдай бойынша	-	(32.360)	32.360
Жай акциялар	5.000.000	4.025.627	974.373

2019 жылғы 29 қаңтарда Биржа және "Московская Биржа" (МОЕХ) КАҚ тараптардың қолы қойылған Стратегиялық ынтымақтастық туралы келісімді жүзеге асыру шеңберінде Биржаның 32 360 акциясын сату туралы мәміле жасасты. Биржа акцияларын сату бойынша мәміле тұжырымдамалары бойынша Биржа капиталындағы МОЕХ үлесі орналастырылған акциялардан 3,32 % құрады. Биржа және МОЕХ арасында Стратегиялық ынтымақтастық туралы келісімге 2019 жылғы 10 қазанда қол қойылды.

2019 жылғы 31 желтоқсанның соңы және 2018 жылдардағы ахуалы бойынша қарапайым акциялардан тұратын шығарылған және толық төленген жартылай капитал сәйкесінше 2.661.775 және 2.366.256 мың теңге құрады.

23. ЖАРҒЫЛЫҚ КАПИТАЛ (ЖАЛҒАСЫ)

Биржа 2018 жылы жалпы сомасы 62.076 мың теңгеге өз акцияларын сатып алды.

<i>Акцияларды шотқа есепке алу күні</i>	<i>Сатып алынған акциялардың саны</i>	<i>Сатып алу бағасы (теңге)</i>	<i>Сомасы (мың теңге)</i>	<i>Контрагент</i>
ДК отырысының 2018 жылғы 07 қыркүйектегі № 26 хаттамасынан үзінді, 26 қыркүйектегі акцияларды сатып алу-сату келісім-шарты	6.063	4.657,18	28.237	АО ЕНПФ
ДК отырысының 2018 жылғы 20 қарашадағы № 34 хаттамасынан үзінді, 2018 жылғы 19 желтоқсандағы №75 акцияларды сатып алу-сату келісім-шарты	7.266	4.657,18	33.839	ТОО Каужар
	13.329		62.076	

24. КЕЛІСІМ-ШАРТТЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР**Сот даулары**

Қызмет процесінде клиенттер мен контрагенттер Топқа талаптар қоюы мүмкін. Жетекшілік осындай талаптар бойынша ықтимал даулардың нәтижесінде Топ маңызды шығындарға ұшырамайды деп санайды, осыған байланысты шоғырландырылған қаржылық есеп берушілікте тиісті резервтер құрылған жоқ.

Салық салу

Қазақстанның коммерциялық және, атап айтқанда, салық заңнамасының біреуден артық түсіндіруі болуы мүмкін ережелердің болуының себебінен сондай-ақ, салық органдарының салық төлеушілер қызметінің мәселелері бойынша еркін пайымдарды шығару тәжірибесіне байланысты, егер Жетекшіліктің тарапынан Топтың қызметіне қатысты заңнаманы түсіндіруге негізделген қандай да бір нақты әрекеттерімен салық органдары келіспейтін болған жағдайда, бұл қосымша айыппұлдар мен өсімақыларды есептеуге әкеп соғуы мүмкін. Мұндай белгісіздік, атап айтқанда, қаржы құралдарын бағалауға, құнсыздануға резервтер көлемін қалыптастыруға және мәмілелер бойынша құн көрсеткіштерінің нарықтық деңгейін белгілеуге жатуы мүмкін. Топ жетекшілігі барлық қажетті салық аударымдары жүргізілгеніне сенімді және осыған байланысты қандай да бір резервтер шоғырландырылған қаржылық есеп берушілікте есептелмеген. Салық органдары салық кезеңі жабылғанна кейінгі бес жылдың ішінде салық аударымдарының дұрыстығын тексеруі мүмкін.

Операциялық орта

Дамушы мемлекеттердің, Қазақстанды қоса алғанда, нарықтары барынша дамыған нарықтардың тәуекелдерінен өзгеше экономикалық, саясаи, әлеуметтік, соттық және заңнамалық тәуекелге бейімделген. Қазақстанда бизнесті жүргізуді реттейтін заңдар мен нормативтік құқықтық актілер, бұрынғыша, жылдам өзгеруге бейімделген, оларды еркін түсіндірудің және оларға бір мағыналы емес түсінік берудің мүмкіндігі бар. Қазақстанның болашақ даму бағыты көп дәрежеде мемлекеттің экономикалық, салықтық және несиелік-ақшалық саясатына, қабылданатын заңдар мен нормативтік құқықтық актілерге, сондай-ақ, елдегі саяси, заңдар мен нормативтік жағдайдың өзгеруіне байланысты. Қазақстанның үлкен көлемде мұнай мен газ өндіруіне және экспорттауына байланысты Қазақстанның экономикасы мұнай мен газдың өзгеруіне ерекше сезімтал.

Келісім-шарттық міндеттемелер

Топтың 2018 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша мерзімінен бұрын тоқтату құқығынсыз ұзақ мерзімді операциялық жалдау келісім-шарттары жоқ. 2018 жылғы 10 қазанда Қазақстан қор биржасы (KASE) мен Мәскеу биржасы (MOEX) стратегиялық ынтымақтастық туралы келісімге қол қойды. Келісім Мәскеу биржасымен KASE жарғылық капиталының 20%-нан аспайтын бөлігін сатып алуды, KASE-ге MOEX бағдарламалық қамтамасыз етуін пайдалану құқығын (KASE биржалық нарықтарында және Қазақстан Республикасының өзге де қаржы нарықтарында операцияларға қызмет көрсету үшін) сатып алуды, KASE үшін стратегиялық консалтинг қызметін MOEX көрсетуді көздейді.

25. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛАТЫН ОПЕРАЦИЯЛАР

Топ және басқа да байланысты тараптар арасындағы операциялар туралы толық мәлімет төменде ашып көрсетілген.

	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
Ақша және оның баламалары		
Басқа байланысты тараптар	2.095.549	777
Бас компания	9.700.056	19.845.570
Сату үшін қолда бар басқа жиынтық кіріс/ инвестициялар арқылы әділ құны бойынша ескерілетін қаржылық активтері/		
Басқа байланысты тараптар	21.053	21.053
Амортизацияланған құны бойынша ескерілетін қаржылық активтері/ Өтеуге дейін ұсталатын инвестициялар /		
Бас компания	18.744.845	18.567.828
Басқа қысқа мерзімді қаржы инвестициялары («кери РЕПО» операциясы)		
Бас компания	1.953.000	-
Басқа байланысты тараптар	6.350.268	-
Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтер		
Басқа байланысты тараптар	92.495	97.527
Орталық контрагенттің қаржылық активтері		
Бас компания	178.935	162.296
Басқа байланысты тараптар	-	153.042
Басқа активтер		
Бас компания	5.046	8.830
Топтың негізгі басқарушы қызметкері	65	146
Басқа байланысты тараптар	7.864	29.154
Клирингтік қатысушылардың қаражаты		
Басқа байланысты тараптар	442.863	1.588.600
Алынған аванстар		
Басқа байланысты тараптар	5.024	1.124
Басқа міндеттемелер		
Топтың негізгі басқарушы қызметкері	11.776	9.461
Басқа байланысты тараптар	263.475	3.713
2019 жылғы 31 желтоқсанда және 2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдардағы шоғырландырылған жиынтық кіріс туралы есепте байланысты тараптармен жасалған операциялар бойынша туындаған келесі сомалар бейнеленген.		
	2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл	2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл
Қызмет көрсетулер бойынша кірістер және комиссиялар		
Бас компания	180.919	114.516
Басқа байланысты тараптар	196.534	360.585
Пайыздық кірістер		
Бас компания	1.332.794	423.465
Пайыздар есептелетін активтердің құнсыздануына және басқа операцияларға резервті қалыптастыру		
Бас компания	2	1
Басқа да байланысты тараптар	10	12
Операциялық шығындар		
Бас компания	(15)	-
Басқа байланысты тараптар	(58.670)	(61.589)
Басқа да кірістер		
Еншілес ұйымдар	161	-
Басқа байланысты тараптар	-	241

25. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ЖАСАЛАТЫН ОПЕРАЦИЯЛАР (жалғасы)

Негізгі басқарушы қызметкердің 13 мүшесіне (2018 жылы: негізгі басқарушы қызметкердің 13 мүшесіне) сыйақы келесідей ұсынылған.

	<i>2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл</i>	<i>2018 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл</i>
Топтың негізгі басқарушы қызметкеріне қысқа мерзімді сыйақылар		
Басқару органына сыйақылар	50.520	50.657
Атқарушы орган мүшелеріне сыйақылар	117.710	198.748
Басқа да лауазымды тұлғалар	11.716	16.183
Жиыны	179.946	265.588

26. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫНЫҢ ӘДІЛ ҚҰНЫ

Бағалаудың әділ құнын ашып көрсету осындай құралдардың әділетті немесе болжалды әділ құнын белгілеуге қатысты 13 ХҚЕС (IFRS) «Әділ құнды бағалау», 7 ХҚЕС (IFRS) «Қаржы құралдары: ашып көрсету» және 39 ХҚЕС (IAS) «Қаржы құралдары: тану және бағалау» сәйкес жүзеге асырылады.

Ақша және оның баламаларының, қолданылуы шектелген ақшаның, банктегі қаражаттардың, дебиторлық берешектің, клиенттердің қаражаттарын және кредиторлық берешектің баланстық құны осы қаржы құралдарының қысқа мерзімді сипатына байланысты шамамен олардың әділ құнына тең.

Төменде берілген баптарды қоспағанда, Топ жетекшілігінің пікірі бойынша қалған қаржылық активтері мен міндеттемелерінің құны шашамен олардың баланстық құнына тең.

	<i>2019 жылғы 31 желтоқсан</i>		<i>2018 жылғы 31 желтоқсан</i>	
	<i>Баланстық құн</i>	<i>Әділ құн</i>	<i>Баланстық құн</i>	<i>Әділ құн</i>
Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын қаржылық активтері (1-деңгей)	18.770.472	18.596.781	18.593.241	18.574.485
Танылмаған кіріс / (шығыс)		(173.691)		(18.756)

Әділ құнды бағалау құнды осындай мәміледен жақсы хабардар және шын мәнінде оны жасауға ниетті және бір-біріне тәуелсіз тараптар арасында мәмілені жасау кезінде қазіргі уақытта қаржы құралдары ауыстырыла алатын барынша нақты белгілеуге бағытталған. Дегенмен, қолда бар белгісіздіктер мен бағалаулардың субъективтілігінің себебінен әділ құн шұғыл өткізу немесе міндеттемелерді орындау мүмкін болатын құн ретінде қарастырылуы тиіс емес. Әділ құн қаржы құралы жою кезінде мәжбүрлі түрде өткізу немесе өткізу жағдайларын қоспағанда, коммерциялық шарттармен хабардар тараптар арасында ауыстырылуы мүмкін құн ретінде белгіленеді.

Әділ құн бойынша бейнеленетін қаржы құралдары нарық мәліметтеріне қол жетімділігіне байланысты сатылық тәртіпте үш деңгейге бөлінген:

- актив нарығында бағасы белгіленетін (1-деңгей) – бағалау актив нарығында алынған, ұқсас активтер мен міндеттемелер бойынша баға белгілеу бойынша жүзеге асырылады. Қосымша баға белгілеулер немесе жалпы дисконттаулар мұндай қаржы құралдары үшін қолданылмайды. Қайта бағалау актив нарығында оңай және тұрақты қол жетімді нарықтық баға белгілеулерге негізделгендіктен, бұл мәндерде пайымдардың маңызды көлемі жоқ;
- нарық мәліметтерін қолданатын бағалау үлгілері (2-деңгей) – көп дәрежеде нарық мәліметтеріне тура немесе жанама негізделген бағалау және активті емес болып саналатын жай операциялар бойынша бір немесе бірнеше бақыланатын нарық бағаларына негізделген бағалар;
- нарық мәліметтері жоқ ақпаратқа негізделген бағалау үлгілері (3-деңгей) – бағалау нарық мәліметтер болып табылмайтын және әділ құнды белгілеуде маңызды рөл ойнайтын мәліметтерге негізделеді.

2019 жылы 1 деңгей мен 2 деңгей арасында әділ құн иерархиясы жүзеге асырылған жоқ.

27. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ САЯСАТЫ

Тәуекелдерді басқару Топ қызметінің ажырамас бөлігі болып табылады. Топтың қызметіне тән негізгі тәуекелдер:

- кредиттік тәуекел;
- операциялық тәуекел;
- нарықтық және жүйелі тәуекел;
- өтімділік тәуекелі;
- құқықтық тәуекел;
- репутациялық тәуекел.

Топ тәуекелдерді басқару бойынша тиімді және әсерлі процестің болуының маңыздылығын таниды. Топ тиімді және әсерлі тәуекелдерді басқару саясатын қамтамасыз ету үшін негізгі мақсаты Топты бар тәуекелдерден қорғау және оған жоспарланған көрсеткіштерге қол жеткізуге мүмкіндік беру болып табылатын тәуекелдерді басқарудың негізгі қағидаларын белгіледі. Тәуекелдерді басқару жүйесінің негізгі міндеттері мыналар болып табылады: тәуекелдер көздерін анықтау, тәуекелдер деңгейлерін өзгерту, тәуекелдерді басқару саласындағы саясаттар мен ережелерді әзірлеу және лимиттерді орнату және кейіннен оларды сақтауды қоса алғанда, бақылау механизмдерін енгізу.

Тәуекелдерді басқару саясаты, сәйкестендіру, бағалау, тәуекелдік жағдайларды бақылау немесе әрекет ету тәртібі, сондай-ақ, Топтың қаржылық және операциялық тәуекелдерін басқару тәртібі Топтың тиісті ішкі құжаттарымен реттеледі.

Бұдан әрі Топтың негізгі тәуекелдеріне қатысты сипаттама берілген.

Тәуекелдерді басқару құрылымы

Директорлар кеңесі

Директорлар кеңесі тәуекелдердің барлық түрлері бойынша саясат тұжырымдамасы қағидаларын және лимиттерді бекіту тәуекелдерін басқару стратегиясын әзірлеуге жауапты болады. Қосымша, Директорлар кеңесі тәуекелдерді басқарудың маңызды мәселелеріне жауапты және тәуекелдерге қатысты қабылданған тиісті шешімдердің орындалуын бақылайды және оларды бақылауды жүзеге асырады.

Басқарма

Басқарма Топтағы тәуекелдерді басқарудың тиімді жүйесінің ұйымдастырылуын қамтамасыз етуге жауапты болады.

Нарықтық тәуекелдер жөніндегі комитет

Топтың алқалық, кеңес беруші органы Нарықтық тәуекелдер жөніндегі комитет туралы ережемен анықталатын, Биржа Басқармасы бекіткен құрам. Нарықтық тәуекелдер жөніндегі комитеттің негізгі қызметі талдауға, бақылауға және қаржы нарықтарындағы жағдайларға, Биржа қызметіне, оның контрагенттері - Биржа мүшелерінің, шығарушылардың және инвесторлардың қызметіне байланысты тәуекелдерді анықтау болып табылады.

Инвестициялық комитет

Биржаның алқалық органы Биржа Басқармасы бекітетін құрам. Инвестициялық комитеттің негізгі қызметі Биржаның меншікті активтерінің есебінен қаржы құралдарымен мәмілелерді жасау бойынша инвестициялық шешімдерді қабылдау және инвестициялауға байланысты қаржы тәуекелдері деңгейін азайтуды қамтамасыз ету болып табылады.

Кредиттік тәуекел

Топ кредиттік тәуекеліне, яғни, корреспондент банктердің, дебиторлар немесе басқа да қарсы әріптестердің Топтың алдында міндеттемелерін орындамау тәуекеліне және соның салдарынан Топта қаржылық шығыстың туындау тәуекеліне ұшырайды.

Директорлар кеңесі бекіткен активтерді инвестициялау саясатына (бұдан әрі – "инвестициялау саясаты") сәйкес, кірістілігі және тәуекел қоржыны бойынша активтердің түрлері, өтімділік дәрежесі, кірістілік, жеделдік деңгейі бойынша әртараптандырылған қаржы құралдарын қалыптастыру жүзеге асырылады.

27. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ САЯСАТЫ (ЖАЛҒАСЫ)*Кредиттік тәуекелге ең жоғарғы бейімділік*

Биржаның инвестициялық қоржыны инвестициялау саясатына сәйкес келесі түрлерге бөлінеді:

- 1) сақтық қорларынан басқа басқа, Биржаның меншікті қоржыны;
- 2) клирингтік қорлар қоржыны (кепілдік және сақтық қорлары);
- 3) клирингтік қатысушыларды қамтамасыз ету қоржыны.

Инвестициялау саясаты инвестициялау объектілерін және Биржаның инвестициялық қоржындарының құрылымын анықтайды.

Инвестициялау нысандары мен Биржа қоржынның құрылымы бөлігінде инвестициялау саясатында белгіленген шектеулер инвестициялау саясаты қолданысқа енгізілгенге дейін сатып алынған және инвестициялық комитеттің шешімі іске асырылуы мүмкін корпоративтік бағалы қағаздарға қолданылмайды. Егер аталған корпоративтік бағалы қағаздарды сату шығынға әкеп соқтырса, онда инвестициялық комитет осындай шешімді Биржаның Директорлар кеңесінің мақұлдауымен қабылдайды.

Инвестициялау саясатына сәйкес, Топ ай сайын Биржаның меншікті активтерінің инвестициялық қоржынын талдауды жүргізеді, сонымен қатар, Тәуекелдерді басқару бөлімі тоқсан сайын инвестициялық қоржын жағдайын және қаржы құралдары дефолты ықтималдығының анықтамасын, сондай-ақ, инвестициялық қоржынды стресс-тестілеуді және бэк-тестілеуді қоса алғанда, оның тәуекелдерге бейімділігін талдауды жүргізеді.

Биржаның кредиттік тәуекелі Топтың "төлемге қарсы жеткізілім" қағидасы бойынша саудалар бойынша төлемдерді орындауы арқылы саудаға қатысушының тарапынан азаяды.

Топтың кредиттік тәуекелінің ең жоғарғы көлемі нақты активтерге тән жеке тәуекелдерге және жалпы нарықтық тәуекелдерге байланысты айтарлықтай түрленуі мүмкін.

Келесі кестеде баланстық және баланстық емес қаржылық активтер бойынша кредиттік тәуекелінің ең жоғарғы көлемі ұсынылған. Теңгерімдік шоттарда бейнеленген қаржылық активтер үшін кредиттік тәуекелдің ең жоғарғы көлемі активтерді және міндеттемелерді және қамтамасыз етуді қабылдауды есепке алмағанда, осы активтердің баланстық құнына тең.

	2019 жылғы 31 желтоқсан	2018 жылғы 31 желтоқсан
Қолма-қол қаражатты қоспағанда, ақша және оның баламалары	20.261.369	26.719.934
Пайдаланылуы шектелген ақша		-
Банктердегі қаражат	1.377.794	1.145.303
«кері РЕПО» операциялары	27.274.727	-
Амортизацияланған құны бойынша ескерілетін қаржылық активтер	18.770.472	18.593.240
Басқа да қаржылық активтер	92.259	140.022
Жиыны	67.776.621	46.598.499

27.ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ САЯСАТЫ (ЖАЛҒАСЫ)**Кредиттік тәуекелі (жалғасы)**

Топтың қаржылық активтер кредиттік рейтингі, қаржылық жағдай, мерзімі өтіп кеткен төлемдердің болуы және басқа да өлшемдер сияқты бірқатар өлшемдерді есепке ала отырып, жіктеледі. Бұдан әрі халықаралық рейтинг агенттіктері берген Топтың қаржылық активтердің ағымдағы кредиттік рейтингі бойынша ақпарат ұсынылған. Ең жоғарғы ықтимал рейтинг – AAA, инвестициялық деңгей AAA-дан BBB- -қа дейінгі рейтингтерге сәйкес келеді, BBB- -дан төменгі рейтинг алып-сатарлық дәрежеге жатады.

Кредиттік тәуекеліне ең жоғарғы бейімділік (жалғасы)

Ұсынылған өлшемдерге сәйкес, 2019 және 2018 жылдардағы 31 желтоқсанның соңындағы жағдай бойынша құнсызданған активтерді шегергенде, қаржылық активтер стандартты ретінде жіктеледі.

Бұдан әрі Топтың қаржылық активтердің кредиттік рейтингтері ұсынылған.

	AA+	A+	BBB	BBB-	<BBB-	Рейтингі берілмеген	Жиыны
2019 жылғы 31 желтоқсан							
Қолма-қол қаражаттарды қоспағанда, ақша және оның баламалары	7.261.434	808.207	22	10.078.026	18.131	2.095.549	20.261.369
Банктердегі қаражаттар «кері РЕПО» операциялары	-	-	-	1.377.794	-	-	1.377.794
Амортизацияланған құны бойынша ескерілетін қаржылық активтер	-	-	-	-	-	27.274.727	27.274.727
Басқа қаржылық активтер	-	-	-	18.744.851	25.621	-	18.770.472
	-	-	-	-	-	92.259	92.259
Жиыны	7.261.434	808.207	22	30.200.671	43.752	29.462.535	67.776.621

	AA+	A+	BBB	BBB-	<BBB-	Рейтингі берілмеген	Жиыны
2018 жылғы 31 желтоқсан							
Қолма-қол қаражаттарды қоспағанда, ақша және оның баламалары	4.893.091	1.861.789	19.845.570	93.680	25.804	-	26.719.934
Банктердегі қаражаттар	-	-	-	-	1.145.303	-	1.145.303
Амортизацияланған құны бойынша ескерілетін қаржылық активтер	-	-	18.567.826	-	25.414	-	18.593.240
Басқа қаржылық активтер	-	-	-	-	-	140.022	140.022
Жиыны	4.893.091	1.861.789	38.413.396	93.680	1.196.521	140.022	46.598.499

27. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ САЯСАТЫ (ЖАЛҒАСЫ)

2019 жылғы 31 желтоқсан және 2018 жылғы 31 желтоқсанның соңындағы жағдай бойынша мерзімі өтіп кеткен, бірақ құнсызданбаған қаржылық активтер болған жоқ.

Өтімділік тәуекелі*Өтімділік тәуекелін басқару*

Өтімділікті жоғалту тәуекелі Топтың міндеттемелері бойынша өтеу мерзімдері бар актив операциялары бойынша талаптар мерзімдері сәйкес келмеген кезде туындауы мүмкін. Топ саудаға қатысушының кредиттік тәуекелі басталған жағдайда, өтімділікті жоғалту тәуекеліне бейімделген.

Топтың уақытша бос меншікті активтері, сондай-ақ сауда-саттыққа қатысушылардың қаражаты инвестициялау саясатына сәйкес құралдарға орналастырылған.

Бұл ретте, Биржаның инвестициялық қоржынын құрайтын инвестициялау объектілерін әртараптандыру, Биржаның инвестициялық қоржынында бірдей өтеу мерзімімен қаржылық активтерді шоғырландыру нәтижесінде туындайтын шығын тәуекелдерін болдырмау мақсатында жүргізіледі.

Биржалық сауданы жүргізу кезінде туындайтын өтімділік тәуекелі "төлемге қарсы жеткізілім" қағидасы бойынша саудаға қатысушылардың нетто талаптарын төлеуге Биржаның төлемдерді орындауы арқылы азаяды. Сонымен қатар, жедел нарыққа қатысушылар жедел мәмілелер бойынша міндеттемелерді орындамау тәуекелін азайту мақсатында кепілдік қорларды, ал Биржа – көлемі ішкі әдістемелер бойынша есептелетін сақтық қорын қалыптастырған.

Келесі кестеде келісім-шарттар бойынша өтеуге дейін қалған мерзімдердің негізінде есептелген қаржылық активтер мен міндеттемелердің талдауы ұсынылған.

	<i>1 айға дейін</i>	<i>1-3 ай</i>	<i>3 айдан - 1 жылға дейін</i>	<i>1 – 5 жыл</i>	<i>5 жылдан астам</i>	<i>Өтеу мерзімі белгілен беген</i>	<i>2019 жылғы 31 желтоқсан, жиыны</i>
Қаржылық активтер							
Ақша және оның баламалары	20.261.369	-	-	-	-	-	20.261.369
Банктердегі қаражаттар	1.377.794	-	-	-	-	-	1.377.794
Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржылық активтер «кері РЕПО» операциялары	-	-	-	-	-	21.053	21.053
Амортизацияланған құны бойынша ескерілетін қаржылық активтер	27.274.727	-	-	-	-	-	27.274.727
Басқа қаржылық активтер	9.378.721	4.967.979	4.423.772	-	-	-	18.770.472
	92.259	-	-	-	-	-	92.259
Қаржылық активтер жиыны	58.384.870	4.967.979	4.423.772	-	-	21.053	67.797.674

(ЕГЕР ӨЗГЕШЕ КӨРСЕТІЛМЕСЕ, ҚАЗАҚСТАНДЫҚ МЫҢ ТЕҢГЕМЕН)

27. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ САЯСАТЫ (ЖАЛҒАСЫ)**Өтімділік тәуекелі (жалғасы)**

	<i>1 айға дейін</i>	<i>1-3 ай</i>	<i>3 айдан - 1 жылға дейін</i>	<i>1 – 5 жыл</i>	<i>5 жылдан астам</i>	<i>Өтеу мерзімі белгілен беген</i>	<i>2018 жылғы 31 желтоқсан, жиыны</i>
Қаржы міндеттемелері							
Клирингілік қатысушылардың қаражаты	32.857.039	-	-	-	-	-	32.857.039
Басқа да қаржылық міндеттемелер	282.169	-	-	-	-	-	282.169
Қаржылық міндеттемелер жиыны	33.139.208	-	-	-	-	-	33.139.208
Нетто-жайғасым	25.245.662	4.967.979	4.423.772	-	-	21.053	34.658.466
2019 жылғы 31 желтоқсан соңындағы өтімділіктің жиынтық алшақтығы	25.245.662	30.213.641	34.637.413	34.637.413	34.637.413	34.658.466	-

Кесте Топтың Жетекшілігіне ұсынылатын ақпарат негізінде ұсынылған:

	<i>1 айға дейін</i>	<i>1-3 ай</i>	<i>3 айдан - 1 жылға дейін</i>	<i>1 – 5 жыл</i>	<i>5 жылдан астам</i>	<i>Өтеу мерзімі белгілен беген</i>	<i>2018 жылғы 31 желтоқсан, жиыны</i>
Қаржылық активтер							
Ақша және олардың баламалары	26.719.934	-	-	-	-	-	26.719.934
Банктердегі қаражаттар	1.145.303	-	-	-	-	-	1.145.303
Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржылық активтер	-	-	-	-	-	21.053	21.053
Амортизацияланған құны бойынша ескерілетін қаржылық активтер	14.458.175	1.217.642	2.892.009	25.414	-	-	18.593.240
Басқа да қаржылық активтер	140.022	-	-	-	-	-	140.022
Қаржылық активтер жиыны	42.463.434	1.217.642	2.892.009	25.414	-	21.053	46.619.552

27. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ САЯСАТЫ (ЖАЛҒАСЫ)**Өтімділік тәуекелі (жалғасы)**

	<i>1 айға дейін</i>	<i>1-3 ай</i>	<i>3 айдан - 1 жылға дейін</i>	<i>1 – 5 жыл</i>	<i>5 жылдан астам</i>	<i>Өтеу мерзімі белгілен беген</i>	<i>2018 жылғы 31 желтоқсан, жиыны</i>
Қаржы міндеттемелері							
Клирингілік қатысушылардың қаражаты	39.141.386	-	-	-	-	-	39.141.386
Басқа да қаржылық міндеттемелер	19.909	-	-	-	-	-	19.909
Қаржылық міндеттемелер жиыны	39.161.295	-	-	-	-	-	39.161.295
Нетто-жайғасым	3.302.139	1.217.642	2.892.009	25.414	-	21.053	7.458.257
2018 жылғы 31 желтоқсан соңындағы өтімділіктің жиынтық алшақтығы	3.302.139	4.519.781	7.411.790	7.437.204	7.437.204	7.458.257	-

Дисконтталмаған және дисконтталған қаржы міндеттемелерінің арасындағы айырма олардың қысқа мерзімдерінің салдарынан маңызды емес.

Нарық тәуекелі

Нарық тәуекелі деген – Топ тап болған пайыздық мөлшерлемелердегі, шетел валюталарының айырбас бағамындағы, қаржы құралдарының құнындағы өзгерістерді қоса алғанда, нарық параметрлерінің салдарынан шығындардың пайда болу тәуекелі.

Пайыздық мөлшерлемеге байланысты тәуекел

Пайыздық тәуекел деген – пайыздық мөлшерлемені қолданудың салдарынан пайыздық кірістың немесе қаржы құралдары құнының өзгеру тәуекелі.

Пайыздық тәуекелдің қаржы құралдарының нарықтық әділ құнына әсерін өлшеу үшін Топ нарық жағдайларының жағымсыз өзгеруінен туындаған әлеуетті шығындарды мерзімді бағалауды жүргізеді. Тәуекелдерді басқару жөніндегі бөлімше инвестициялық қоржынның ағымдағы қаржылық нәтижелерін мерзімді бақылауды жүргізеді.

Пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекеліне бейімділік бөлігінде Биржаның инвестициялық қоржыны облигациялар бойынша инфляция деңгейіне индекстелген құбылмалы мөлшерлемесі бар купондық кірістың өзгеру тәуекеліне бейімделген, сондай-ақ, пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекелі сатуға арналған қолда бар инвестициялар ретінде жіктелген Биржаның облигацияларының субпортфелінің нарықтық құнына әсер етеді.

Төменде көрсетілген кестеде пайыздық мөлшерлемелердің негізделген ықтимал өзгерістерінің негізінде жасалған пайыздық тәуекелге сезімталдықтың талдауы ұсынылған.

Салық төленгенге дейін пайдаға ықпал деген – 2019 жылғы 31 желтоқсан және 2018 жылғы 31 желтоқсан күнінің соңындағы құбылмалы мөлшерлемені қаржылық активтер мен міндеттемелер бойынша құбылмалы мөлшерлеменің өзгеруінің негізінде бір жыл ішінде пайыздық мөлшерлемеде таза пайыздық кірісқа жол берілген өзгерістердің әсер ету тиімділігі, сондай-ақ, әділ құн бойынша есепке алынатын тіркелген пайыздық мөлшерлемелерімен құралдарды қайта бағалау тиімділігі.

Капиталға ықпалы – бөлінбеген пайдадағы өзгерістердің нәтижесінде туындаған пайыздық мөлшерлемедегі жол берілетін өзгерістердің тиімділігі және тіркелген мөлшерлемелерімен сатуға арналған қолда бар инвестициялық құнды қағаздарды қайта бағалау тиімділігі.

(ЕГЕР ӨЗГЕШЕ КӨРСЕТІЛМЕСЕ, ҚАЗАҚСТАНДЫҚ МҰН ТЕНГЕМЕН)

27. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ САЯСАТЫ (ЖАЛҒАСЫ)**Нарық тәуекелі (жалғасы)**

2019 жылғы 31 желтоқсан және 2018 жылғы 31 желтоқсанның соңындағы жағдай бойынша активтердің құнына салық төленгенге дейін пайдаға ықпалы келесідей ұсынылған.

	2019 жылғы 31 желтоқсан		2018 жылғы 31 желтоқсан	
	Пайыздық мөлшерлеме	Пайыздық мөлшерлеме	Пайыздық мөлшерлеме	Пайыздық мөлшерлеме
	+2%	-2%	-2%	-2%
Салық салынғанға дейінгі пайда және капитал	102	(114)	109	(109)
Капиталға ықпалы	1	(1)	2	(2)

Валюталық тәуекел

Валюталық тәуекел валюталардың айырбас бағамының өзгеруіне байланысты қаржы құралының құнының өзгеру тәуекелін білдіреді. Топтың қаржылық жағдайы және ақша ағындары шетел валютасының айырбас бағамының құбылуына әсер етуге бейімделген.

Биржаның инвестициялық қоржындарының активтері Биржаның инвестициялау саясатына сәйкес құралдарға инвестициялануы мүмкін. Бұл ретте, Биржаның инвестициялық қоржының құрайтын инвестициялау объектілері теңгемен, АҚШ доллары және еуромен номинациялануы мүмкін.

					2019 жылғы 31 желтоқсан, жиыны
	Теңге.	АҚШ доллары	Еуро	Басқалар	
Қаржылық активтер					
Ақша және оның баламалары	9.458.866	10.641.853	126	160.524	20.261.369
Банктердегі қаражаттар «кері РЕПО» операциялары	1.377.794	-	-	-	1.377.794
Амортизациялық құны бойынша ескерілетін қаржылық активтер	27.274.727	-	-	-	27.274.727
Басқа қаржылық активтер	18.770.472	-	-	-	18.770.472
Қаржылық активтер жиыны	55.405	36.854	-	-	92.259
	56.937.264	10.678.707	126	160.524	67.776.621

					2018 жылғы 31 желтоқсан, жиыны
	Теңге.	АҚШ доллары	Еуро	Басқалар	
Қаржылық активтер					
Ақша және оның баламалары	19.936.596	6.783.059	227	52	26.719.934
Банктердегі қаражаттар	1.145.303	-	-	-	1.145.303
Амортизациялық құны бойынша ескерілетін қаржылық активтер	18.593.240	-	-	-	18.593.240
Басқа қаржылық активтер	103.864	36.158	-	-	140.022
Қаржылық активтер жиыны	39.779.003	6.819.217	227	52	46.598.499

27. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ САЯСАТЫ (ЖАЛҒАСЫ)

Нарық тәуекелі (жалғасы)

2019 жылғы 31 желтоқсанның және 2018 жылғы 31 желтоқсанның соңындағы жағдай бойынша қаржылық активтердің маңызды бөлігі (2019 жылы – 92 %, 2018 – 85 %) Қазақстан теңгелеріне деноминалданған тенге. Шетел валютасындағы міндеттемелер үшін шетел валютасындағы қаржылық активтер көзделген, бұл валюталық тәуекел деңгейін төмендетеді.

Сезімталдық талдауының шектеулері

Жоғарыда берілген кестелерде басқа болжамдар өзгеріссіз қалған кездегі негізгі болжамдағы өзгеру нәтижесі берілген. Шын мәнінде болжамдар мен басқа факторлардың арасында байланыс бар. Сонымен қатар, сезімталдық сызықтық емес сипатта екенін атап өту қажет, сондықтан, алынған нәтижелердің интерполяциясы немесе экстраполяциясы жүргізілуі тиіс.

Сезімталдық талдауы Топ активтер мен міндеттемелерді белсенді басқаратынын есепке алмайды. Осыған қосымша Топтың қаржылық жағдайы нарықта жүретін өзгерулердің әсеріне бейімделген болуы мүмкін. Мысалы, Топтың қаржылық тәуекелдерді басқару саласындағы стратегиясы құнды қағаздар нарығындағы бағалардың құбылу тәуекелін басқаруға бағытталған. Бағалы қағаздар нарығында бағалардың күрт құбылған жағдайында, Жетекшілік инвестицияларды сату, инвестициялық қоржын құрамын өзгерту, сондай-ақ, басқа да қорғау әдістері сияқты әдістерді қолдануы мүмкін.

Жоғарыда берілген сезімталдық талдауындағы басқа да шектеулер қандай да бір сенімділік дәрежесінде болжау мүмкін болмайтын Топтың нарықтағы болашақ өзгерулер туралы болжамын ғана білдіретін әлеуетті тәуекелді ашып көрсету мақсатында нарықта болжамдық қозғалыстарды қолдануды қамтиды. Сонымен қатар, барлық пайыздық мөлшерлемелер ұқсас түрде өзгеретіндігінің болжамы шектеулер болып табылады.

Баға тәуекелі

Қаржы құралдары бағасының өзгеру тәуекелі деген – нарық бағаларының өзгеруінің нәтижесінде бұл өзгерулер шоғырландырылған құнды қағаздар немесе оны шығарушы үшін тән факторлардан немесе нарықта айналатын барлық бағалы қағаздарға әсер ететін факторлардан туындаған ба, соған қарамастан, қаржы құралы құнының өзгеру тәуекелі.

Операциялық тәуекел

Операциялық тәуекел – жүйелік ауытқуға, қызметкердің қателеріне, технологияларға және инфрақұрылымдарға, алаяқтыққа немесе сыртқы оқиғаларға байланысты немесе соның салдарынан туындайтын тәуекел оқиғаларының кең спектрінің нәтижесінде туындайтын тура немесе жанама шығындардың тәуекелі. Бақылау жүйесі қызмет етуін тоқтатқан кезде, операциялық тәуекелдер беделге зиян келтіруі, құқықтық салдары болуы немесе қаржылық шығындарға әкеп соғуы мүмкін.

Топ барлық операциялық тәуекелдерді шектейтін жағдайда емес деп шамаланады, алайда ол ішкі аудит қызметін жүйелі тексерумен бақылау жүйесін қолдану арқылы, сондай-ақ, ықтимал тәуекелдерді бақылауды және оларға әрекет етуді жүзеге асыру арқылы осындай тәуекелдерді басқаруды жүзеге асыруға тырысады.

Бақылау жүйесі міндеттерді тиімді бөлуді, қол жетімділік құқығын, бекіту және салыстыру рәсімін, қызметкерді оқытуды, сондай-ақ, бағалау рәсімін қарастырады. Тәуекелдерді бақылауды тәуекелдерді бақылау бөлімшесі жүзеге асырады. Биржа қызметінің үздіксіздігін қамтамасыз ету үшін жеке есептеу жабдығын орналастырудың географиялық-бөлінген сызбасын құру жүзеге асырылды.

27. ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ САЯСАТЫ (ЖАЛҒАСЫ)

Құқықтық тәуекел

Құқықтық тәуекелдерді басқару рәсімдері мыналарды қамтиды:

- заңнаманың және ішкі рәсімдердің талаптарға сәйкестігін ұдайы бақылау;
- Топ қызметкерлерінің қолданылатын заңнаманың, жарғының және Топтың ішкі құжаттарының нормаларын тиісті түрде сақтауын ұдайы бақылау;
- қолданылатын заңнаманың және олардағы болашақ өзгерістердің жағдайын ұдайы бақылау; шараларды, соның ішінде, қолданылатын заңнаманың болжанатын және/немесе қолданысқа енгізілген өзгерістерінен туындайтын алдын алу шараларын да, әзірлеу және іске асыру;
- Топтың барлық ішкі құжаттары жобаларының және Топтың органдары мен лауазымды тұлғаларының шешімдерінің қолданылатын заңнамаға, жарғыға және Топтың ішкі құжаттарына сәйкестігін толық тексеру;
- Топтың қызметінде қолданылатын барлық рәсімдерді, технологияларды және құжаттама формаларын Топтың қызметкерлерінің еркін (бақыланбайтын, қарастырылмаған) қолдануын шектеу мақсатында барынша стандарттау;
- Топтың жаңа бизнес рәсімдерін және қызмет көрсетулеріне міндетті алдын ала құқықты сараптама жасау.

28. ЕСЕПТІК КЕЗЕҢНЕН KEЙІНГІ ОҚИҒАЛАР

Есептік күннен кейінгі елеулі оқиға:

2020 жылғы ақпанда Биржа «КазГерм-Проект» ЖШС-дан 45.864 мың теңге сомасына деректерді сақтау жүйелерін алды.

Биржа және "Московская Биржа" (MOEX) КАҚ арасында Биржаның 20% жарғылық капиталын Мәскеу Биржасының сатып алуын көздейтін стратегиялық ынтымақтастық туралы қол қойылған Келісімді іске асыру шеңберінде 2020 жылы Биржа қалған акциялар пакетін сату бойынша мәмілені жүзеге асыруды жоспарлауда.

2020 жылдың наурыз айында дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымы (ДСҰ) жаңа коронавирустың таралуы пандемия сатысына жетті деп жариялады, себебі көптеген елдер мен барлық құрлыққа дерлік жетті. Жарияланған карантин адамдар мен тауарлардың күллі әлем жүзінде жылжуын тоқтатты, және де көптеген мемлекеттік құрылымдар жекелеген тұлғалар мен кәсіпорындар үшін жұмысқа шектеулер енгізеді. Осыған байланысты Топ аталған мән-жайдың Топ әрекетіне ықтимал әсеріне баға берді және стратегиялық және операциялық жоспарды елеулі өзгерту күтілмейтінін айқындады, карантинге сәйкес кейбір міндеттер мен жобаларды іске асыру мерзімінің өзгертілуі мүмкін.

29. ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕП БЕРУШІЛІКТІҢ БЕКІТІЛГЕН КҮНІ

Топ жетекшісі 2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылға арналған шоғырландырылған қаржылық есеп берушілікті шығаруға 2020 жылғы 17 сәуірде бекіткен.